ARH Diss. B-25604

TRÜ ÜLDISE AJALOO KATEEDER

NÕUKOGUDE LIIDU VÕITLUS PÜSIVA DEMOKRAATLIKU RAHU KINDLUSTAMISE EEST JA RAHUPOOLDAJATE LIIKUMINE PÄRAST TEIST MAAILMASÕDA (1945 – 1951)

DIPLOMITÖÖ

HELJU UNT

Inv. nr. 291

TARTU 1952

Sissejuhatus.

Pärast Teist Maailmasõda kerkis kõigi vabadustarmastavate rahvaste ette püsiva demokraatliku rahu ja rahvusvahelise julgeoleku kindlustamise ülesanne. Selle õilsa ülesande lahendamisel kuulub juhtiv koht meie Nõukogude kodumaale, kes kogu oma 34-aastase olemasolu kestel on järjekindlalt kaitsnud rahupoliitikat ja keda toetab kogu maailma progressiivne inimkond, kes on ühinenud võimsaks rahupooldajate armeeks võitluses imperialistide poolt sepitsetava uue maailmasõja vastu ja õiglase rahu kindlustamise eest. Kõigi maade laiad rahvahulgad vaatavad Nõukogude tüdule „...kui oma kõige tugevamale lootusele, kui erudale rahumajakale, mis näitab teed rahvusvahelise julgeoleku täielikuks kindlustamiseks." [1]

---

[1] N. S. Tikhonov, „Nõukogude rahvas võitluses rahu eest, uue sõja õhutajate vastu," 1950., lk. 4.

Nõukogude Liidu rahuarmastav välispolütika sündis Suure Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni-tuleks. Nõukogude võimu üheks esimeseks dokumendiks oli Lenini poolt koostatud Rahudekret, mis võeti vastu II Ülevenemaalisel Nõukogude Kongressil 26. oktoobril 1917. a. Su dekret andis selge õiglase rahu formuleringu ja nägi ette vüvitamatu sõja lõpetamise ning demokraatliku rahu sõlmimise sõdivate rüki-de vahel. Dekreedis öeldakse: „Õiglaseks või demokraatlikuks rahuks, mida ihkab kõigi sõdivate maade sõjast kurnatud, piinatud ja vaevatud tööliste ja töötavate klasside rõhuv enamik,... nüsuguseks rahuks peab valitsus vübimatut rahu ilma annektsiooniideta (s.o. ilma võõraste maade vallutamiseta ja ilma võõraste rahvuste vägivaldse lütmiseta) ja ilma kontributsiooniideta.

Venemaa valitsus teeb kõigile rahvastele ettepaneku sõlmida vübimata nüsugune rahu, avaldades valmisolekut astuda vähimagi vüvituseta kõik otsustavad sammud otsekohe, kuni sellise rahu kõigi tingimuste edaspidise lõpliku kinnitamisesni

kõigi maade ja kõigi rahvaste täisvoliliste rahvaesinduskogude poolt."[2]

Leninlik rahudekret mei tõeliselt ajalooline dokument sisaldas kõiki neid põhilisi printsüpe, mis määrasid Nõukogude Liidu edaspidise leninlik-stalinlikku välispoliitika. Nõukogude riigi välispoliitika aluseks on olnud ja on põhimõte — rahvaste vaheadus ja rahu rahvaste vahel. Lähtudes sellest põhimõttest hargnes Nõukogude Liidu edasine järjekindel võitlus anastuslike röövsõdade ja maailmavalitsemist taotlejate vastu ning võitlus demokraatlikku rahu eest.

Rahudekret mei nõukogude võimu rüklik dokument polnud määratud mitte ainult valitsustele, vaid oli adresseeritud vahetult ka maailma rahvastele, muulutades seega välja tõeliselt rahvalikku välispoliitika. Kui kapitalistlikes maades otsustatakse sõja- ja rahuküsimusi valitsevate ringkondade poolt ilma rahva osavõtuta, siis Nõukogude sotsialistlik riik pöördus esmakordselt ajaloos, ignoreerimata valitsusi, ühtlasi ka rahvaste poole. „Igalpool on valitsuste ja rahvaste vahel lahkuminekuid ja seepärast peame aitama rahvaid sõja- ja rahuküsimustesse vahele segada."[3]

---

[2] V. I. Lenin, „Kõne rahu üle 26. oktoobril 1917." Valitud Teosed, II k., 1946, lk. 178.

[3] samas, lk. 180.

Leninlik rahudekret ei jäänud ainult deklaratsiooniks, vaid Nõukogude valitsus hakkas seda viivitamatult kõige suurema energiaga ellu rakendama, alustades tegelikku võitlust õiglase ja püsiva rahu eest. Kuid arvestades asjaolu, et sotsialistlik revolutsioon võitis 1917.a. ainult ühel maal – lenemaal, mille ümbrus aga jäi kapitalistlikuks, ei olnud sugugi kerge rahupoliitika teostamine noorel sotsialistlikul rügil. Näiteks augustist 1918.a. kuni 5. detsembrini 1919.a. s.o. kõigest 16 kuu jooksul pöördus Nõukogude valitsus üksteist korda Entente'i poole rahu nehtestamise ettepanekuga.[4]

Pärast seda kui oli purustatud välismaised intervendid ja valgekaartlased, jätkas Nõukogude valitsus võitlust rahu eest Genua ja teaagi konverentsil. Genua konverentsi esimesel koosolekul 1922.a. avaldas Nõukogude delegaat ettepanekud, mis sisaldasid relvastuse üldise vähendamise nõuet.[5] Imperialistidele polnud Nõukogude ettepanekud meelepärased ja nad ajasid nurja nende ettepanekute arutamise.

Nõukogude Liit aga ei leppinud sellega ja esitas 1927.a. üldise desarmeerimise

[4] N. L. Rubinstein, „Kolmkümmend aastat Nõukogude välispoliitikat," 1948., lk. 6.

[5] samas

kava, sõjavaestaapide ja sõjatööstuse täielinu vaotamise kava.[6] Seljem saavutas Nõukogude Liit rea mittekallaletungipaktide sõlmimise, mis olid tõsiseks sammuks Nõukogude rügi võitluses rahu eest.

Kõideldes rahu eest kasutas Nõukogude Liit ära sõna tõsises mõttes kõik võimalused. 1934. a. Nõukogude Liit, võttes arvesse, et Rahvastelütu, vaatamata selle nõukogudevastastele püüdlustele, mida tõestasid eelnenud aastate kogemused, võib kasutada vahendina võitluses rahu eest, astus ta Rahvastelütu, kus ta paljastas sõjaõhutajate plaane ja arendas järjekindlat võitlust õiglase rahu eest.

Nõukogude välispolütinat iseloomustab temsa suurim järjekindlus ja aktüvsus. Nõukogude rahvas pole jäänud mitte rahu ootajaks, vaid on astunud aktüvsesse võitlusse rahu eest. Eriti nujukalt ilmnes see Teise Maailmasõja aastail, kus Nõukogude rahva võitluse eesmärgiks oli tulevase püsiva rahu kättevõitmine. Seda väljendab selgesti seltsimees Stalin omsa kõnes Suure Sotsialistlinu Oktoobrirevolutsiooni 27. aastapäeval: „Ülesanne ei pürdu sellega, et sõda võita, vaid seisab ka

[6] Rubinstein, lk. 7.

selles, et teha võimatuks uue agressiooni ja uue sõja tekkimine kui mitte jääda-valt, siis vähemasti nestvaks ajavahemikuks."[7]

Meenutades seltsimees Stalini sõnu, et „... meie maa on ainus riik maailmas, mis on võimeline teostama ja mis tõesti teostab rahupoliitikat, teostab seda mitte variserlikult, vaid ausalt ja avalikult, otsustavalt ja järjekindlalt,"[8] on maailma rahvad veendunud, et ainult Nõukogude Liit võitleb tõeliselt demonraatlikku ja püsiva rahu eest pärast Teist Maailmasõda. Kuna Nõukogude riigi järjekindel rahupoliitika ei vasta mitte ainult Nõukogude Liidu, vaid kogu maailma rahvaste elulistele huvidele, siis leiab Nõukogude diplomaatia võitlus igakülgset toetust kogu maailma progressiivse inimkonna poolt tema puhas võitluses pärastsõjaaegse rahu ja rahvaste julgeolekuu kindlustamise eest.

---

[7] J. Stalin, „Nõukogude Liidu suurest Isamaasõjast," V väljaanne, 1946., lk. 133.

[8] J. Stalin, „VK(b)P XIII kongressi tulemustest", Teosed, VI k. lk. 235.

Kahe leeri kujunemine pärast Teist Maailmasõda.

Teise Maailmasõja lõppemine tõi enesega kaasa olulise muutuse kogu rahvusvahelises olukorras kui ka üksikute maade seisundis. „On toimunud poliitiliste põudude uus rühmitumine. Mida pikem periood lahutab meid sõja lõpust, seda teravamalt ilmnevad kaks põhisuunda sõjajärgses rahvusvahelises poliitikas, mis vastavad maailma areenil tegutsevate poliitiliste põudude jagunemisele kahens pealuriks — üheltpoolt imperialistliku ja demokraatiavastaseks ning teiseltpoolt imperialismivastaseks ja demokraatlikuks leeriks."[9]

Jõudude vahekord imperialistliku ja demokraatliku leeri vahel muutus Teise Maailmasõja järgi järsult sotsialismi kahuks. Kui Esimese Maailmasõja tähtsaks tulemuseks oli Venemaa väljalangemine

---

[9] A. Ždanov, „Rahvusvahelisest olukorrast", 1948. lk. 13.

kapitalismi maailmasüstemist, süs Teise Maailmasõja tulemusena langes imperialismi süstemist välja rida maid Kesk- ja Kagu-Euroopas, nagu Poola, Tsehhoslovakkia, Bulgaaria, Albaania jt. Nende maade rahvad heitsid endilt mõisnine ja kapitalistide inne ning moodustasid rahvademokraatia rügid. Rahvusvahelise imperialismi suurens lüüasaamisens ning rahu ja demokraatia leeri olulisens võiduens osutus 1949. a. Sansa Demokraatlinu Vabarügi ja Hüna Rahvavabarügi moodustamine. „Hüna demokraatia võiduga avanes uus lehekülg mitte ainult hüna rahva, vaid ka kõigi imperialistide poolt rõhutavate hasia rahvaste ajaloos."[10]

Lehens tähtsans Teise Maailmasõja tulemusens, mis näitab kapitalismi üldkrüsi edasist teravnemist ja demokraatlinu leeri tugevnemist, on töölis- ja demokraatlinu lükumise kasv kapitalistlikes maades ja kolonjaal- ning sõltuvate maade rahvaste võitluse laienemine imperialistlinu rõhumise vastu ja

[10] Г. М. Маленков, „32-ая годовщина Великой Октябрьской Социалистической Революции," 1950. стр. 27.

oma rahvuslinu vabanemise eest. Otsustava rahvuslin-vabastusvõitluse arenemis imperialistlinu rõhumise vastu on muutunud Hiina, Indonesia, Indohiina, Birma, Malaia, Filipiinid, India ja Tseilon.[11]

Teine Maailmasõda ei täitnud selle sõja inspireerijate lootusi tugevdada kapitalistlinnu süsteemi sõja kaudu. Ameerika lihendrünide ja Inglismaa imperialistide prüne Võnnogude tiitu nõrgestada ja rahvusvahelist demokraatlinnu lünemist maha suruda ebaõnnestus. Vastupidi maailma reaktsionääride plaanidele ja arvestustele tuli meie suur sotsialistlin rün sõjast välja võitjana, nuid kapitalistlin süsteem, olles agressiivsete sõdade allikaks, kandis Teise Maailmasõja käigus rasket kaotust. Rahvusvaheliste imperialistlinu jõudude tugevamad rügid — Saksamaa, Jaapan ja Staalia — purustati. „Teise Maailmasõja tagajärjel sõjaka rahvusvahelise fašistlinu reaktsioonsi peajõud purustati ja viidi kauaks ajaks rivist välja."[12]

---

[11] A. Leontjev, „Kapitalismi üldkriisi edasine teravnemine pärast Teist Maailmasõda", 1950. lk. 19.

[12] Ždanov, lk. 6.

Sõja tagajärjel oli na Inglismaa mei maailma kolonialrügi võimsus tunduvalt vähenenud. Tal tuli kohtuda oma asumaades Ameerika imperialismi suurenenud mõjuga.[13] Samuti Prantsusmaa mei endine suurrün, naotas oma endise positsiooni rahvusvahelises elus ja muutus teisejärgulise tähtsusega rügins.

Sõda, mille põhjustajans oli ebaühtlane kapitalismi areng eri maades, on viinud selle ebaühtluse vulgi suurenale teravnemisele.[14] Kõigist kapitalisteinest suurrünidest väljusid ainult Ameerika lähendrügid sõjast nü majanduslinult mei na sõjaliselt tugevnemuna. Ameerika rahvai ei tulnud taluda sõjaga naasasnäinud puudusi je nanmatusi. Ameerika lähendrünidele mejunes sõda nogusi tõunens tööstuse arendamisens ja ensporidi suurendamisens Euroopasse. Tugevnemud Teise Maailmasõja tagajärjel, nindlustasid Ameerika lähendrügid endale juhtiva positsiooni demokraatianastases leeris. Temaga on liidus Inglismaa, Prantsusmaa, fašistlin Hispaania,

---

13 Ždanov, lk. 8

14 samas

Tito fašistlik ulinn, Belgia, Holland, reaktsioonilinn Türgi jt. maad.

Demokraatia ja sotsialismi kuri eesotsas seisab Nõukogude Liit, kellega on tihedas lüdus Hiina Rahvavabariik, Korea, Mongoolia, Vietnamsi Demokraatlik vabariik Aasias ja rahvademokraatia maad Euroopas ning rõhutud rahvad koloonsiates ja sõltuvates maades ning nogu progressiivne elassinnond kapitalisteines riikides.

Teise Maailmasõja tulemusena nujunenud imperialistlinnu ja demokraatlinnu kuri eraldavad teineteisest nende diametraalselt vastupidised huvid ja eesmärgid välispoliitilistes küsimustes, mis ilmnesid selgesti juba Teise Maailmasõja näigus. Fašismivastasesse koalitsioonsi nuuluvad riigid — Nõukogude Liit eiheltpoolt ja Ameerika Ühendriigid ning Inglismaa teiseltpoolt — mõistsid erinevalt sõja eesmärke. Ameerika Ühendriigid ja Inglismaa valitsevad ringkonnad püüdsid sõda sellens kasutada, et kindlustada oma positsioonsi välisturgudel ja laiendada omsa maajanduslinnu, poliitilist

ja sõjalist kontrolli võimalikult suurema arvu riikide üle. Nad püüdsid nurja ajada lütlasriikide kooskõlastatud tegurest, sõda pinale vestitada ja nõrgestada Nõukogude Lütu. Ameerika lähendrügid ja Inglismaa ei tahtnud sugugi hitlerlinu Saksamaa ja imperialistlinu Jaapani täielinnu sõjalist purustamist, vaid taotlesid ainult nende riikide nõrgestamist, et neid oleks võimalik maailmaturult kergemini välja suruda. Pidades oma eesmärki silmas, ei võtnud Ameerika lähendrügid ja Inglismaa kuigi palju sõjaliselt osa Teise Maailmasõja peamistel rinnetel fašistlinu Saksamaa vastu.

Nõukogude rahvas ja teised vahadustarmastavad rahvad võitlesid Teises Maailmasõjas selle eest, et täielikult purustada isimkonda ähvardav fašism, kindlustada demokraatlik kord nendes maades, mis sattusid fašismi ohvrins, linvidurida uue sõja tekkimise võimalused ja kindlustada püsiv ja rahulik koostöö rahvaste vahel.[15]

Nü nagu ameerika ja inglise imperialistid mõistsid sõja eesmärke teisiti, nü

15 „Советский Союз — оплот мира, демократии и социализма", 1950., стр. 5.

na püüdsid ja püüavad nad lahendada sõjajärgse rahu kindlustamise ülesandeid teisiti mei seda sooviva maailma rahuarmastavad rahvad eesotsas Nõukogude Liiduga.

Rahvad, nes läksid agressiivse fašistlinu kloki purustamise eesmärgil välja suurtele ohvritele ja kannatustele, lootsid sellele, et pärast võitu on kindlustatud neile rahulinu arenemise tingimused. „Kuid ei jõudnud vui tarduda miljonite ohvrite veri lahinguväljadel, mei amerika-inglise imperialistid hannasid plaanitsena uut sõda." [16]

Pärast Teist Maailmasõda sõjaprovokatsioonide tsentrum asus Ameerika Ühendrüüdesse. Ameerika imperialismi sürdumine avalinult ekspansionistlinule mustle on avaldunud nü Ameerika Ühendrüüde välismei na sisepoliitikas. „Šovinism ja sõja ettevalmistamine välispoliitika põhielementidena, töölisklassi ohjeldamine ja terror sisepoliitikas mei vajalik vahend tulevaste sõjarinnete tagala kindlustamisens — see on see, millega praegu eriti tegelevad tänapäeva

[16] L. P. Beria, „Suure Sotsialistlinu Ontoobrirevolutsiooni 34. aastapäev", 1951, lu. 19.

imperialistlikud poliitikud."[17]

Ameerika monopolistid, nes tohutult rikastusid Teise Maailmasõja tagajärjel, näevad enes sõjas ülikasumite saamise allikat. Juba Esimest Maailmasõda iseloomustades näitas Lenin, kuidas „sõjad täidavad kapitalistide taskud..."[18]

Kui viie sõjaeelse aasta jooksul ameerika imperialistide kasumid kasvasid 17,5 miljardi dollarini, siis kuue sõjaaegse aasta jooksul kasvas see arv kuni 53 miljardi dollarini.[19]

Pärast sõda püüavad kapitalistlikud monopolid säilitada oma kasumeid endisel kõrgel tasemel. Sel eesmärgil püüavad nad hoolitseda selle eest, et neude kaupade ekspordi maht ei vähenes, ega lähens kaduma need välisturud, mis neelasid Ameerika toodangut sõja ajal. Ameerika lihendrükide maailmavalitsemise programm seisneb selles, „...et mitte ainult säilitada ja kindlustada sõja perioodil välismaal kättevõidetud positsioone, vaid neid ka mansimaalselt laiendada, asendades endaga maailmaturul Saksamaa, Jaapani ja

[17] J. Stalin, „Ärmanne ÜK(b)P KK tõost partei XVII kongressile", Leninismi küsimusi, 11. tr. 1945. lk. 380.

[18] В.И. Ленин, „Воззвание о войне", Соч. XXI, изд. 4. стр. 336.

[19] С. Висков, „СССР в авангарде борьбы за мир", 1952. стр. 11–12.

Haalia."[20]

Uue maailmasõja ettevalmistamine Ameerika reaktsiooni poolt toimub kolmes suunas: 1) sõjalis-strategiliselt, 2) majanduslikult ja 3) ideoloogiliselt.[21] Ettevalmistatava agressiooni sõjalis-strategiliste plaanide täitmine on seotud püüdega võimalikult maksimaalselt ära kasutada Teise Maailmasõja lõpuns eranordselt suurens paisunud Ameerika lihendrükide sõjatööstust. Ameerika lihendrükide vulutused armule ja laevastikule ulatuvad aastas üle 11 miljardi dollari. Sõjalis-strategilise plaani kohaselt on Ameerika lihendrügid asunud rahu olukorras rohkearvuliste sõjaväekaaside ja tugjalade loomisele, mis asuvad tavaliselt kaugel Ameerika mandrist ja on määratud agressiivsetel eesmärkidel ärakasutamiseks Nõukogude Liidu ja rahvademokraatia maade vastu. Sõja eesmärk tuusivad ka Ameerika lihendrükide soosimisel loodud „Läänelelonn" mi ka Põhja-Atlandi pakt, mis sõlmiti Ameerika lihendrükide otsesel osavõtul.

Ameerika lihendrügid püüavad

---

[20] Ždanov, lk. 9
[21] samas, lk. 20.

kindlustada oma ülevõimu teiste rükide üle ka majanduslinu ekspansiooni kaudu. „Ameerika imperialism püüab lügkasuvõtjana ära kasutada Euroopa maade sõjajärgseid rasuusi, eriti tooraineta, kütte- ja toiduaineta puudust sõja läbi kõige rohkem kannatanud lütlasmaades, et dinteuida neile omsa orjastavaid abistamistingimusi."[22] Ameerika lihendrükide poolt antava majanduslimi „abi" eesmärgins on Euroopa orjastamine Ameerika kapitaliga. Ameerika monopolide võitluses maailmahegemoonia pärast ja teiste maade majanduslinu ja polütilise orjastamise pärast kuulub „Marshalli plaanile" eriline koht, mis peab kindlustama Ameerika kontrolli Laane-Euroopa rükide tööstuse, välisnaubanduse ja finantssüstuusi üle, nende rükide muutumise Ameerika kaupade müügituruks ja tooraine hankijaiks Ameerika lihendrükidele.[23] Ameerikaste poolt teostatav majanduslin kontroll toob endaga kaasa ka vastavate maade polütilise alistumise Ameerika imperialismile.

Ameerika lihendrükide poolt uue maailmasõja ettevalmistamine toimub ka

---

[22] Ždanov, lk. 21.
[23] Kontjev, lk. 30.

ideoloogiliselt. Ameerika lihendrügid levitavad avalikku laimu Nõukogude Liidu ja rahvademokraatia maade näilisest „agressiivsusest" ja endi agressiivset poliitikat püüavad maskeerida kõlavate fraasidega rahuarmastusest. Ameerika imperialistid püüavad igati kulvata vaenu rahvaste vahel, ässitada neid Nõukogude Liidu vastu ja õõnestada rahvaste sõbralikku koostöod. Kõik ideoloogilise mõjustamise vahendid — ajakirjandus, raadio, kino jne — on rakendatud uue maailmasõja paratamatuse propageerimisele.

Sõjaõhutajatel pole aga kuigi kerge oma sõjaplaane ellu viia. „Rahvastel on lüga elavalt meeles hiljutise sõja kohdused ja lüga suured on rahu eest seisvad ühiskondlivud jõud, selleks et Churchilli õpilased agressioonsi alal suudaksid neist võitu saada ja uue sõja poole pöörata." [24]

Kolossaalsed kulutused, mida nõuab sõja ettevalmistamine, lasuvad rasne koormana töötajate õlgadel, millega seoses süveneb sõjavastane meeleolu rahvahulkades.

---

24 „Вопросы корреспондента „Правды" и ответы товарища И. В. Сталина" „Большевик", № 20, 1948. стр. 2.

Rahvad ei taha sõda. Sõjast on huvitatud ainult miljardäride ja miljonäride grupid, nes vaatavad sõjale nui nasumite saamise allinale.

Vastupidiselt imperialismi leeri sõja ettevalmistamise poliitikale seadis demokraatia ja rahu leer pärast Teist Maailmasõda oma peamisens eesmärgins võitluse inimkonna eluliste huvide eest, võitluse püsiva rahu nehtestamise eest. Võitluses rahu eest juhinduvad demokraatlikud jõud Nõukogude Liidu välispoliitikast, sest „nue, kõrgemsa ühiskondlinu süsteemi kandjana kajastab Nõukogude Liit oma välispoliitikas kogu eesrindlinu inimkonna huve, nes taotleb rahu ega saa olla huvitatud uuest sõjast, mis on kapitalismi sünnituseks."[25]

„Meie valitsuse poliitika, välispoliitika aluse moodustab rahuidu."[26]

Nõukogude Liidu rahuarmastav välispoliitika tuleneb juba nõukogude sotsialistlinu ühiskonna olemusest endast. Nõukogude Liidus pole ekspansioonist ja

---

[25] Ždanov, lk. 14
[26] J. Stalin, „ÜK(b)P XIV kongress", Teosed, VII k. lk. 285.

röövvallutustest huvitatud klasse. Meie rügis on loodud erinevate rahvuste ja rasside vahel vennalik koostöö rahvaste võrdõiguslikkuse ja sõltumatuse põhimõttel. Nõukogude Liit kaitseb Meanaaberlikke suhteid kõigi maade vahel. „Meie oleme rahu ja asjalike sidemete sõvendamise poolt kõigi rükidega, seisame sel positsioonie ja jääme sellele pusima, kuivõrd nud rügid peavad samasuguseid suhteid Nõukogude Liiduga, kuivõrd nad ei püüa rüvata meie rügi huvisid."[27]

Nõukogude Liidu püüe koostööks vabadustarmastavate rahvastega on meie rügi eluliseks vajaduseks, et ehitada üles kommunismi. „...Ükski rük, sealhulgas ka Nõukogude rük ei saa täie hooga arendada tsivültöostust, alustada sennehitusi, nagu seda on hüdrojaamad Volgal, Dnepril ja Amu-Darjal, mis nõuavad kümneid miljardeid eelarvelisi kulusid, jätkata laiatarbekaupade hindade süstemaatilise alandamise poliitikat, mis samuti nõuab kümneid miljardeid eelarvelisi kulusid, investeerida sadu miljardeid saksa okupantide poolt

[27] J. Stalin, „Amandekõne ÜK(b)P XVIII kongressil"; Leninismi küsimusi, 11 tr. 1945. lk. 504.

purustatud rahvamajanduse taastamiseks, ja koos sellega, ühtaegselt sellega, suurendada oma selvastatud jõude, arendada sõjatööstust."[28]

Meie sotsialistlikus riigis toimub majanduselu juhtimine plaanipäraselt, mistõttu Nõukogude riigile on võõrad majanduskriisid, mis aga kapitalistlikes maades on seaduspärasteks nähtusteks ja millest imperialistid otsivad väljapääsu sõjaliste avantüüride kaudu.

Nõukogude tüdu rahupoliitika põhineb leninlin-stalinlikul õpetusel kahe vastandliku süsteemi rahuliku kooseksisteerimise võimalikkusest. Oma ettekandes partei XV kongressil 1927. a. seltsimees Stalin rõhutas, et „meie suhete aluseks kapitalistlike riikidega on asjaolu, et me peame võimalikeks kahe vastandliku süsteemi kõrvuti eksisteerimist."[29]

Seltsimees Stalin on korduvalt rõhutanud riikide kooštöö võimalust ka pärast Teist Maailmasõda, vaatamata nende sotsiaal-majanduslikku ja poliitilise

---

[28] „Seltsimees J. V. Stalini jutuajamine „Pravda" kirjasaatjaga." 1951. lk. 3 jj.

[29] J. Stalin, „ÜK(b)P XV kongress", Teosed, X k. lk. 280.

norra erinevustele. „Kui nans erinevat süstemi võisid noos töötada sõja ajal, mins ei või nad süs töötada noos rahu ajal? Muidugi mõista, mi on soov noos töötada, süs on noostöö täiesti võimalin erinevate majanduslinn süstemide juures." [30]

Imperialistlinnd maad nardavad rahulinnu võistlust sotsialismiga, sest Nõunogude Liidu edusammud on vunvalt näidanud, et nahe süstemi rahulinnus võistluses võidab sotsialism. Rahulin noostöö demonraatia leeriga tuus tarhetuus palavalinulise relvastuse võidujoonsu, mis annab miljardilisi ülinasumeid imperialistidele ja õõnestans neude agressüvseid plaane.

Imperialistidel aga ei lähe norda oma agressüvseid plaane realiseerida. Imperialistide sepitsused uue maailmasõja lahtipäästmisens põrnuvad nindlaele vastupanule demonraatia ja imperialismivastase leeri poolt, mis nujutab endast nii moraalses ja polütilises mei na majanduslinus suhtes ühtset, vastuoludeta jõudu. Demonraatlinu leeri pidu tugevnemine leiab

---

[30] Üksnirjutus seltsimees J. V. Stalini jutuajamisest Ameerika Ühendrüniide vabarüklinu partei tegelase Harold Stasseniga 9. aprillil 1947", „Rahva Hääl", nr. 106, 8. mai, 1947.

väljenduse nõigepealt Nõukogude Liidu võimsuse nasvus, tema majanduse ja multumi edasises tõusus, naitsevõimu tugevnemises ja ta autoritudi suurenemises rahvusvahelisel areenil.

Demonvaatlinu leni tugevus ja Nõukogude Liidu rahupoliitina sisendavad nõudlust ja julgust nõigi ossaade lihtsatise isimestesse ja hoiatavad veid oma jõudude alabindamise ja imperialistlinu leni jõudude ülebindamise eest. Pole nahtlust, et tuginedes Nõukogude Liidu võimsusele, nogu sõukogude rahva ünsmeelsele toetusele, ümbritsetud nõigi ossaailossa rahvaste poolehoiust, vüb stalinlin välispoliitina sõjaõhutajate plaaside mujaajamisele ja rahu ja rahvaste julgeolenu nehtestamisele.

Nõukogude diplomaatia võitlus demokraatliku ja püsiva rahu kindlustamise eest pärast Teist Maailmasõda.

Teise Maailmasõja-järgse perioodi rahvusvahelisti suhete peamise sisu moodustab demokraatlike jõudude, eesotsas Nõukogude Liiduga, võitlus püsiva rahu ja rahvaste julgeoleku kindlustamise eest, mida püüavad igati nurja ajada ja takistada reaktsioonilised ringkonnad, eesotsas Ameerika Ühendrüikidega.

Nõukogude Liit, kes kandis peamist raskust võitluses fašistlike röövvallutajatega Teises Maailmasõjas, tuli sõjast välja tugevnenuna, aga mitte nõrgenenuna, nagu seda lootsid ta liitlased. Nü nagu sõjas oli Nõukogude Liit kõige järjekindlam võitleja fašismi purustamise eest, nü osutub Nõukogude Liit ka kõige järjekindlamaks võitlejaks sõjajärgse rahu kindlustamise eest.

Juba Teise Maailmasõja ajal seltsimus Stalin töötas välja sõjajärgse Euroopa demokraatlikku ümberkorraldust ja rahvaste julgeoleku ja rahu kindlustamise programmi:

1) vabastada Euroopa rahvad fašistlikust röövvallutajaist ja abistada neid fašistlike orjastajate poolt tüneldatud rahvusrüniide taastamisel ... sansa inne all vübivate rüniide rahvad peavad vuesti saama vabans ja iseseisvans;

2) anda Euroopa vabastatud rahvastele täielik õigus ja vabadus ise otsustada oma rüginorra nüsimus;

3) võtta tarvitusele abinõud sellens, et kõik fašistlikud roimarid, kes on süüdi praeguses sõjas ja rahvaste kannatustes, millisel maal nad ennast ka ei varjans, kannansid ranget karistust ja kättetasumist kõigi nende poolt kordasaadetud roimade eest;

4) kehtima panna Euroopas säärane kord, mis teeks täiesti võimatuks uue agressiooni Sansamaa poolt;

5) luua Euroopa rahvaste vastastikusele usaldusele ja vastastikusele abile

rajaner nester majanduslik, poliitiline ja kultuuriline koostöö sakslaste poolt puruestatud majanduse ja kultuuri taastamise eesmärgil."[31]

Need seltsimes Stalini poolt esitatud põhimõtted leiavad elavat kajastust Nõukogude diplomaatia võitluses õiglase sõjajärgse rahu kindlustamise eest.

Juhindudes stalinlikest põhimõtteist, võttis Nõukogude Liit sõja ajal osa rahvusvaheliste konnulepete väljatöötamisest, mis pidid aitama kaasa õiglase rahu kehtestamisele pärast Teist Maailmasõda. Kolme liitlasriigi — Nõukogude Liidu, Ameerika Ühendriikide ja Suurbritannia — juhtide konverentsil Krimmis võeti vastu deklaratsioon, mis näeb ette mainitud kolme riigi kooskõlastatud tegurust vahastatud Euroopa poliitiliste ja majanduslike probleemide lahendamisel vastavalt demokraatlikele põhimõtteile.[32] Samuti Potsdamsi konverentsi otsuste, mis näevad ette sõjajärgse rahu kindlustamist demokraatlikel alustel, väljatöötamisest võttis osa Nõukogude diplomaatia.

---

[31] Stalin, „NSV Liidu Suurest Isamaasõjast", lk. 102.

[32] „Kolme liitlasriigi — Nõukogude Liidu, Ameerika Ühendriikide ja Suur-Britannia juhtide konverents Krimmis," „Eesti Bolševik", nr. 3. 1945. lk. 116.

Pärast võitu fasistlinn Sansamaa üle Nõukogude Liit omsa välispoliitikas Sansamaa vüsimuse suhtes osutab suurimat järjekindlust ulpoolmainitud rahvusvahelistel konverentsidel vastuvõetud otsuste täitmises ja nõuab vastavate otsuste ranget täitmist na teistelt konnulepete osalistelt. Rahvusvahelise rahu kindlustamise huvides seisneb Nõukogude Liidu nogu sõjajärgne poliitika Sansamaa remilitariseerimises ja demonratiseerimises, võitluses ühtse ja rahuarmastava Sansamaa eest.

Ameerika ja Inglismaa valitsused länsid pärast Teise Maailmasõja lõppu rahvusvahelistes konnulepetes antud lubaduste jämedale rinnumisele ja nende mittetäitmisele, paljastades sega omsa tõelise nåo, nes pole huvitatud rahu kindlustamisest ega na noostõõst Nõukogude Liidu ja teiste rahuarmastavate maadega. Ignoreerides Jalta ja Potsdami konverentsi otsuseid, ajavad ameerika-inglise imperialistid Sansamaa lõhestamise ja remilitariseerimise poliitikat, muutes teda nallalitungi platsdarmiks Nõukogude Liidu ja rahvademonraatia maade vastu.

Sõjaõhutajad pole huvitatud na rahvusvaheliste nõnnulepete täitmisest Jaapani demilitariseerimise ja demonratiseerimise nõsimuses. Ameerika imperialistid asusid pärast sõda palavinuliselt taastama Jaapani militarismi, et muuta Jaapanit oma sõjalis-strateegilisens platsdarmins Kaug-Idas ettevalmistatavas uues maailmasõjas Nõunogude Liidu ja rahvademonraatia maade vastu.

Vaatamata sõja ajal rahu nindlustamise eesmärkidel sõlmitud nõnnulepeile, hannasid imperialistid pärast Teist Maailmasõda avalinult taastama sõjanoldeid lääres Sansamaa Tsoonis ja idas Jaapani Tsoonis, õõnestades seega jämedalt rahvusvahelise noostöö põhimõtteid.

Ainult nestva ja nasvava noostöö ja vastastikuse mõistmise juures nõigi vabadustarmastavate rahvaste vahel saab realiseerida inimsoo nõrgeimat pruudu, millens on nindel ja nestev rahu.

Tähtsans tegurins sõjajärgse rahu nindlustamise ust putavas võitluses osutub Nõunogude Liidu osavõtmine Whinenud Rahvaste organisatsiooni loomisest ja selle Jõõst.

Ajaloo näin näitas, et Rahvastelüt, mis oli moodustatud rahu kindlustamise eesmärgil, ei täitnud oma ülesandeid. Su noguni ei takistanud ühtki agressorit valmistuda sõjaks rahuarmastavate maade vastu. Juba Teise-Maailmasõja ajal nerkis küsimus sellise rahvusvahelise organisatsiooni loomisest, mis oleks võimeline pärast sõja lõppu nehtestamsa kindla rahu ja rahvaste julgeoleku. Tuli luua selline organisatsioon, mis on rajatud nõiside rahuarmastavate rüiside suveräänsuse ja võrdsuse printsüpidele, ning mille lükmetens võivad olla nõin rahuarmastavad rügid, nü suured nui väinesed.

Juba 1944. a. nui lütlased pidasid ägedat võitlust hitlerlinu Saksamaa ja imperialistlinu Jaapani vastu, kõneles seltsinnes Stalin rahvusvahelise organisatsiooni loomise vajadusest ja näitas need tingimused, mis saavad olla selle organisatsiooni eduka töö tagatiseks. „Kas võib arvustada seda, et selle rahvusvahelise organisatsiooni tegurus mujuneb nüllalt mõjuvaks? Su saab olema nüllalt mõjuv,

mi suurrügid, mis omsa õlgadel on nandnud hitlerlinu Saksamaa vastu peetava sõja pearasmust, tegutsevad na edaspidi rinsmulsuse ja konnuleppe vaimus. Su aga ei mujune sõjuvaks, mi seda tarvilinnu tingimust rinutakse."[33]

1945. a. juunis San Francisco konverentsil loodigi rahvusvahelise organisatsioon — lihinenud Rahvad, mille ülesandeks pidi saama sõjajärgse rahu ja rahvusvahelise julgeolekn kindlustamine. Nõukogude Liidu valitsus suhtus Iseaksmütvalt sellise organisatsiooni loomisse ja prihendas nogu omsa jõu selle organisatsiooni kindlustamiseks. Sm. Molotov esines nõnega lihinenud Rahvaste organisatsiooni loomise konverentsil, mis ta rõhutas, et „Nõukogude valitsus osutub tuliseman ja kindlamaks tugeva rahvusvahelise julgeolekn organisatsiooni loomise pooldajaks. Kõik, mis on sõltur temast ja ta jõupingutustest sellise sõjajärgse rahvaste rahu ja julgeolekn organisatsiooni loomise üldises ürituses, saab vastuvaidlemsatult teh-

[33] Halin, „NSV Liidu suurest Isamaasõjast", lk. 135.

tud Nõukogude valitsuse poolt."[34]

1945. a. San Franciscos toimunud Ühinenud Rahvaste organisatsiooni loomise konverentsil võeti vastu ka selle organisatsiooni põhikiri, mille alusens sai Nõukogude Liidu, Ameerika Ühendrüikide, Suurbritannia ja Hiina esindajate poolt Dumbarton Oaksis väljatöötatud uue Julgeolenu organisatsiooni esialgne projekt ja samuti nolme suurrüigi Krimmi konverentsi ajaloolised otsused.[35] Põhikirja täitmine pidi tagama vabaduse rahvastele ja rahu rahvaste vahel.

Põhikirja sissejuhatavas osas öeldakse: „Meie, ühinenud rahvad, oleme tulvil otsustavust päästa tulevased põlved sõja viletsustest, mis kaks korda on meie elu nestes toonud inimkonnale ärarääkimata häda ... ja neil eesmärkidel ilmutada kannatlikkust ja elada koos ühsteisega, rahus nagu head naabrid; ühendada omsa jõud rahvusvahelise rahu ja julgeolenu säilitamisens."[36] Põhikirjas on ära toodud Ühinenud Rahvaste organisatsiooni lähemad ülesanded prüsiva demokraat-

---

[34] В. М. Молотов, „Вопроси внешней политики", 1948. стр. 12.

[35] „Ühinenud Rahvaste organisatsiooni põhikirja ratifitseerimise puhul", „Rahva Hääl", 22. aug. 1945.

[36] „Ühinenud Rahvaste organisatsiooni põhikiri ja rahvusvahelise kohtu statuut", 1946. lk. 11.

linn rahu kindlustamise eesmärgil, nusjuures nähanse ette tõhusate kollektiivsete aleinõude tarvituselevõtmist rahu ähvardava hädaohu ärahoidmisens ja agressioonisantide või teiste rahurinnumiste mahasurumisens. Ühinenud Rahvaste organisatsioonsi põhiniri ei anna sellele organisatsioonile mingil määral õigust end segada asjadesse, mis oma iseloomult muuluvad iga rügi sisekompetentsi.

Ühinenud Rahvaste organisatsioonsi põhinirja vastuvõtmine oli San Francisco konverentsi suurimans saavutusens. Esmakordselt inimsoonna ajaloos koostati dokument, mis mitte ainult ei väljendanud rahvaste ühise rahu taotluse ideid agressioonsi takistamisens ja agressorite ohjeldamisens, vaid näitas ka nätte konkretse tegutsemise teed selle idee elluviimisens. Nõukogude Liidu Ülemnõukogu Presüdium ratifitseeris Ühinenud Rahvaste organisatsioonsi põhinirja 20. aug. 1945. a., millega astuti tähtis samm ajaloolise dokumendi nüreima realiseerimise teel, mis rajab vundamendi rahvusvahelisele julgedenuorganisatsioonile.[37]

[37] „Rahva Hääl", 22. aug. 1945.

Agressioonsi vältimiseks ja temsa ulatuse püramiseks läheb vaja mitte ainult rahutahet, vaid ka rahuarmastavate rahvaste organiseeritud jõudu. Rahvusvaheliste suhete rahulinu reguleerimise paremaks ja organiseeritumaks läbiviimiseks on moodustatud lähinenud Rahvaste organisatsioonsi juures vastavad organid, millidest tähtsamad on Peaassamblee ja Julgeolekunõukogu. Peaassamblee koosneb nõigi maade esindajatest, nes muuluvad lähinenud Rahvaste organisatsioonsi, Julgeolekunõukogu koosneb viiest alalisest liikmest — Nõukogude Liidu, Ameerika Ühendriikide, Inglismaa, Prantsusmaa ja Hiina esindajatest ja veerest mittealalisest liikmest, kuda valitakse nahe aasta järgi Peaassamblee poolt.[38] Nõukogude Liit kasutab nende organite tribüüni omsa seisukohtade ja ettepanekute esitamiseks maailma avalikmusele kindla rahu kehtestamise eesmärgil ja sõjaõhutajate alatute plaanide paljastamiseks. Juba Ü K(b)P XIV kongressil 1925.a. seltsimees Stalin rõhutas sõjaõhutajate sepitsuste paljastamise

[38] Советский союз — оплот..., стр. 21.

vajadust: „... meie oleme kõigi nende sammude paljastamise poolt, mis astutakse sõja poole, varjatagu neid ükskõik missugeste sildineste taha. Olgu see Rahvasteliit või Locarno, sildiga ei saa neid inkagi tüssata, näraga ei saa meid hirmutada.“ [39]

Ühinenud Rahvaste organisatsiooni edaspidises töös, mis pidi rajanema suurrükide kooskõlastatud tegevusele, hannab aga ilmnemsa inka selgepürilisemsalt kaks suunda. Inglismaa ja Ameerika Ühendrükide imperialistid püüavad Ühinenud Rahvaste organisatsiooni muuta omsa agressüvsete plaanide teostamise instrumendins, rinkudes seejuures jämedalt Ühinenud Rahvaste organisatsiooni põhikirja.

Nõukogude diplomaatia teiselt-poolt võitleb järjekindlalt katsete vastu muuta Ühinenud Rahvaste organisatsiooni inglise-ameerika reaktsioonilise bloki relvaks. Nõukogude Liit, pidades kihnsi rangelt Ühinenud Rahvaste organisatsiooni põhikirjast võitleb selle organisatsiooni kasutamise eest ainult rahu ja rahvaste julgeoleku

---

39 Stalin, Teosed, VII k. lk. 285.

kindlustamise huvides.

Nõukogude Liit jätkab järjekindlalt nõitlust selle eest, et kehtestada selline sõjajärgne kord, mis tub võimsatuks uute sõdade kordumise ja loob tingimused rahvusvahelisens koostööks täielikku võrdõiguslikkuse ja vastastikuse usalduse alusel ja et Euroopa rahvad saaksid õiguse ise otsustada oma rügikorra küsimusis. Nõukogude Liit ei asu võidetud rahvaste suhtes kätemaksu poliitika seisukohal, vaid peab silmas seda, et teha võimsatuks uue agressiooni tekkimine ja et võimalik uus agressor osutuks suurimsa isolatsiooni olukorras.

Eriti selgelt toob sm. Molotov 1946.a. toimunud Parüsi rahukonverentsil esile need demokraatlikku rahu põhiprintsiibid, mis vastavad tõeliselt püsivat ja kindlat rahu taotlevate rahvaste huvidele. „Su peab olema demokraatlik rahu, mis ei saa jätta karistamata agressorit, ega või unustada neid ohvreid, mis on toodud suures vabastusvõitluses meie ühise võidu eest. Demokraatlik rahu peab ühtlasi looma

soodsad eeldused sõbralike suhete arenemiseks kõigi rahvaste vahel, nes taotlevad julgeolekut ja on valmis igasuguste uue agressioonikatsete üksmeelseks tagasitõrjumiseks. Supärast peabki demokraatlik rahu seunatud olema fašismi vastu, aidates kaasa fašismi rüsmete ja kõigi tema uute variatsioonside väljajuurimiseks ning osutades igakülgset toetust demokraatlike aluste tugevdamisele endisis vaenulikes rükides."[40]

Demokraatlikku rahu tingimustes ei tohi olla midagi alandavat võidetud maa suhtes, ega midagi sellist, mis viks tema majanduslikule orjastamisele teiste tugevamate rükide poolt. Imperialistlikud rügid pole aga huvitatud sellisest rahust, nad püüavad võidetud rükidele peale sundida sääraseid rahutingimusi, mis kindlustaksid nende ülevõimu teiste rükide üle.

Parüsi rahukonverents nujunes terava diplomaatilise võitluse areenias imperialismi ja demokraatia leeri esindajate vahel. Ameerika-inglise imperialistid püüdsid

---

[40] Молотов, стр. 196.

konverentsi kasutada imperialismi tugevdamiseks Euroopas, et reaktsioonilistel rühmitustel oleks võimalik laiendada oma „mõju sfääre" rahvademokraatia maade arvel.

Pariisi rahukonverents sai suure tähelepanu osaliseks rahuarmastavate rahvaste poolt. Konverentsi töö kulges rahvusvahelise avaliku arvamuse pideva kontrolli all. Kogu progressiivne inimskond, kes votas tõelise rahu kindlustamist, pani suuri lootusi Pariisi rahukonverentsile. Su pidi soodustama endiste Saksamaa liitlastega, Haalia, Rumunia, Ungari, Bulgaaria ja Soomega sõlmitavate rahulepingute ja sensi lahendamata jäänud küsimuste õiget ja küret lahendamist.

Nõukogude Liit kaitses järjekindlalt oma võitlusprogrammi kindla rahu ja julgeolekuu kindlustamise eest, austades rahvaste-vahelise koostöö põhimõtteid. Nõukogude Liidu esindaja sm. Molotov väljendas selgelt Nõukogude Liidu seisukohta rahvaste koostöö küsimuses, et „ei saa nõustuda nendega, kes seda alahindavad, või, mis veelgi halvem, selles põhimõttes rahvusvahelise koostöö arengu kitsendamist näevad."[41]

---

[41] Молотов, стр. 198.

Nõunogude Liidu delegatsioon Pariisi rahukonverentsil igati püüdis naasa aidata rahvusvahelise noostöö tugevdamisens, nutsudes üles na teisi delegatsioone pidama sellist noostööd vajalinuks tingimusens demokraatlinu rahu kindlustamisel ja kompromisse saavutamsa mõnes vui noosnõlastamsata nüsimuses. „Sellise konnuleppe saavutamine on võimalik, nuivõrd me kõik tunnistame, et taotleme demokraatlinnu rahu, ega aja ühe või teise rügi tahte teistele rünidele pealesundimise poliitikat." [42]

Nõunogude Liidu ja rahvademokraatia maade süstemaatilist võitlust rahvusvahelise noostöö eest ja imperialistide sõja ettevalmistamise poliitika vastu peegeldab nujunalt demokraatia luri delegaatide tegevus Ühinenud Rahvaste organisatsioonis.

Ühinenud Rahvaste organisatsiooni esimesel istungjärgul 1946. a. pidas Nõunogude delegatsioon vajalinuks rahu kindlustamise huvides nuelata aatomipommi nasutamine agressioonirelvana ja samuti teiste rahulinu elaninnonna massilisens hävitamisens määratud sõjapida-

---

42 Молотов, стр. 208.

misvahendite vasutamine. Nõukogude Liidu delegatsiooni juht sm. Molotov oma sõnavõtus näitas, et aatomipommi monopoolne valdamine Ameerika Ühendriikide poolt tekitab ohtu rahule, nerid samas ta ua rõhutab, et ameerikaste aatomipommi monopoolne valdamine ei saa vesta naua.[43] Ta tegi Peaassamblele konkreetse ettepaneku muulutada aatomipommi vasutamine väljapoole seadust, avastatud aatomienergia aga suunata ainult rahulikens eesmärkidens. Ainult selline aatomienergia vasutamine leiab ininskonnalt tunnistust. „Vabadussarmastavate rahvaste au ja südametunnistus nõuavad, et aatomipomm muulutatans väljapoole seadust, sest lihinenud Rahvad ei võta kunagi endale vastutust mingisuguste aatomienergia vasutamise plaanide eest inimeste massilisens hävitamisens ja üldse aatomienergie vasutamisens ininskonna nahjuns."[45]

Teisens tähtsans küsimusens rahvusvahelise rahu ja julgeolenu kindlustamisens Ühinenud Rahvaste organisatsiooni esimesel istungjärgul oli relvastuse üldise vähenda-

[43] „Rahva Sõnal", 1. nov. 1946.

[45] Молотов, стр. 264.

mise nüsimus. Ahinõude tarnituselevõtmine relvastuse üldisens vähendamisens võib kinnitada veendumust selles, et ühinenud rahvad tõesti kindlat rahu tahavad ja taotlevad. Relvastuse vähendamine peab vujunema lööginis nende rühmade ekspansionistlikele taotlustele, nellele ei ole vee nüllalt hästi selgens saanud agressorite häleistava lüüasaamise õppetunnid Teises Maailmasõjas ja nes mitte ei vähenda, vaid nõguni suurendavad oma relvastust nü uvantitatüvses vui na uvalitatüvses suhtes ja millel pole midagi ühist rahu kindlustamise polütinaga.

Vastavalt ühinenud Rahvaste organisatsiooni põhikirjale tegi Nõunogude delegatsioon konkreetse ettepanemu relvastuse üldisens vähendamisens, mis peab hõlmama na aatomirelva nuelamise: „1. Rahvusvahelise rahu ja julgeolemu kindlustamise huvides ja vastavalt ühinenud Rahvaste organisatsiooni eesmärkidele ja põhimõtteile Peaassamblee peab vajalikeks üldise relvastamise vähendamise.

2. Relvastuse vähendamise otsuse teostamine peab esmajärjenordse üles-

andena hõlmama aatomienergia tootmise ja kasutamise kulu sõjalistel eesmärkidel." [46]

Need Nõukogude Liidu ettepanekud leidsid sooja vastukaja kogu maailma rahuarmastava inimkonna poolt. Nõukogude Liidu ettepanekud vastavad kindla rahu ja rahvusvahelise julgeolenu nehtestamise ülesandeile ja vastavad rahvaste huvidele nende rasku majanduslikku kaorma vergendamise suhtes, mida põhjustavad lüga suured kuluetused relvastusele, mis ei vasta rahulikele sõjajärgsetele tingimustele.

Inglise-ameerika imperialistid ei riskinud avalikult hääletada Nõukogude Liidu poolt esitatud relvastuse vähendamise ja aatomipommi kulamise ettepaneku vastu, sest see oleks tähendanud oma agressiivsete püüdluste paljastamist kogu maailma ees nende eneste poolt. Kuid imperialistide hääletamine selle ettepaneku poolt ei tähendanud sugugi, et nad kavatsevad seda ettepanekut täita. Peaassamblu poolt vastu võetud otsuse realiseerimine on põrku-

---

[46] Молотов, стр. 270.

nud Ameerika lihendrükide ja Inglismaa valitsevate ringkondade nõige ägedamsale vastupanule, kes relvastamise vähendamise asemel ajavad muletut relvastamise võidujooksu poliitikat ja püüavad rahvaid hirmutada oma „aatomidiplomaatiaga".

Järgmisel lihinenud Rahvaste organisatsioonsi istungjärgul 1947.a. näitab Nõukogude Liidu delegatsioonsi juht sm. Võšinski, et lihinenud Rahvaste organisatsioon pole töötanud edukalt rahu kindlustamise suhtes, et selle töös on esinenud rida puudusi, mis avaldavad peamiselt organisatsioonsi aluseks seatud tähtsaist põhimõtteist taganemises ja Peaassamblee tähtsate otsuste otseses rikkumises.[47] Lihinenud Rahvaste organisatsioonsi puudused on suurel määral selliste mõjukate lihinenud Rahvaste organisatsioonsi liikmeiks olevate riikide, nagu Ameerika lihendriikide ja Inglismaa püüete tulemusens kasutada organisatsioonsi oma kitsais rühmahuvides, hoolimata selle põhikirjas avaldatud rahvusvahelise koostöö põhimõtetest. „Liksikute riikide poliitika

[47] A.J. Võšinski, „Rahvaste rahu ja sõpruse eest, nue sõja õhutajate vastu!" „Rahva Hääl", 20. sept. 1947.

nasutada organisatsiooni oma egoistlikens kitsalt mõistetud huvides nüb selle organisatsiooni autoritudi õõnestamisele, nagu toimus nurva ssälestuse jätnud Rahvastelüdega."[48]

Sm. Võšinski peab lühinemud Rahvaste organisatsiooni tegevuses suuremsaks puudusens töö ebarahuldavat näinu Peaassamblee 1946.a. otsuse täitmisel, mis puudutab relvastuse üldist vähendamist. Katseil noostada nava praktiliste abinõude nohta relvastuse üldist vähendamist puudutava Peaassamblee otsuse teostamisens esitasid Ameerika lühendrünide ja Suurbritannia esindajad sellised tingimused, mis pidid nurja ajama vastava otsuse täitmise.[49] Brevissi poolt Sothporthis tehtud avaldus, et ta ei navatse desarmuerimisele naasa aidata, on veener vastus nüsimusele, mis põhjustab relvastuse vähendamist puudutava Peaassamblee otsuse täitmises ebarahuldavat olunorda.

Nõunogude delegatsiooni juht Sm. Võšinski paljastab na ebarahuldava olunorra aatomirelva ja teiste isimeste massiliseks hävitamiseks määratud relva-

---

48 „Rahva Hääl" 20. sept. 1947.
49 samas

lükide mulamise alal, mis pole saavutatud mingisugust progressi. Nõukogude valitsus omalt poolt on astunud rea samme sellens, et naasa aidata selle küsimuse positiivsele lahendamisele. Nõukogude valitsus esitas ettepanenu aatomienergia üle rahvusvahelise kontrolli teostamise kohta, mid su ettepanen leidis vastutöötamist imperialistlike ringkondade poolt.[50]

Nõukogude Liit pooldab sellist ranget rahvusvahelist kontrolli aatomienergia ettevõtete üle, mis ei tohi süski muutuda vahelesegamiseks meisse rahvuslikku tööstuse harudesse ja meisse küsimustesse, mis ei ole seotud aatomienergiaga.

Ameerika lühendrügid tahavad oma ülevõimu säilitada aatomienergia valdkonnas. Nõukogude Liidu taotluseks on mitte ühe maa ülevõim rahvusvahelises kontrollorganis, vaid kõigi sellest organist osavõtjate võrdsus nogu tema tegevuses.

Nõukogude Liidu polütinaks on olnud lübinenud Rahvaste organisatsiooni suhtes selle organisatsiooni kindlustamise ja rahvusvahelise koostöö laiendamine. Lübinenud Rahvaste organisatsiooni kindlustamine on võimalik

[50] „Rahva Hääl" 20. sept. 1947.

ainult rünide polütilise ja majanduslikku sõltumatuse austamise alusel, rahvaste võrdse suveräänsuse austamise alusel.

Üldise rahu ja rahvaste vahelise usaldusse kindlustamiseks nõnab Nõukogude delegatsioon küres korras mittevaenuline rünide territooriumidelt välismaiste vägede väljaerümise küsimuse lahendamist.[51]

Teisel Ühinenud Rahvaste organisatsiooni istungjärgul kerkis ka teravalt päevakorda küsimus sõjapropaganda kulamisest ja sõjaõhutajate paljastamisest.

Oma vastustes Ameerika United Pressi agentuuri presidendi Hugh Baily küsimusele selle kohta, mis on kõige tõsisemaks ohuks rahule kogu maailmas, näitas seltsimus Stalin, et need on „uue sõja õhutajad, nõigepealt Churchill ja temsa mõtteosalised Inglismaal ja Ameerika Ühendrünides" ja rahu kindlustamise huvides „... tuleb paljastada ja objeldada uue sõja õhutajad."[52]

Juhindudes neist põhimõtteist peab Nõukogude delegatsioon vajalikuks seada Peaassamblee ette tähtsa küsimuse abi-

---

[51] „Rahva Hääl", 20. sept. 1947.

[52] „Seltsimus J. V. Stalini vastused Ameerika United Pressi agentuuri presidendi hr. Hugh Baily küsimustele, mis saabusid 23. okt. 1946-a" „Rahva Hääl", 30. okt. 1946.

nõude nohta uue sõja propageerimise vastu, mis muutub reas maades järjest intensüvsemaks. Ameerika lihendrükide ja temale muulekalt järgivate maade ajakirjanduses teostatakse muletut kampaaniat selleks, et mõjutada maailma avalikku arvamust uue sõja kasuks. Tarvitusele on võetud nõik psühholoogilise mõjutamise vahendid, et õigustada Ameerika lihendrükides toimuvat muletut relvastuse võidujooksu ja Ameerika mõjurikaste ringkondade puuet teostada ekspansionistlikke plaane, mille keskpunktiks on maailmavalitsemise idee, mesjuures levitatakse alatut laimu, nagu Nõukogude Liit valmistuks nallaletungiks Ameerika lihendrükidele, mistõttu viimane olevat sunnitud tugevdama oma „rahvuslikku kaitset".

Pidades sõjapropaganda kulamist järjekordseks pameseks rahuüritusse, tegi Nõukogude Liidu delegatsioon lihsinemud Rahvaste organisatsioonis Nõukogude valitsuse ülesandel 18. sept. 1947.a. ettepaneku kellata kohtulikule vastutusele võtmise ähvardusega sõjapropaganda, ükskõik millisel kujul see esineks.[53] Su ettepanek,

[53] Zuleinstein, lk. 9.

mis võeti vastu rahuarmastavate rahvaste poolt suurimsa heaksnüduga, imperialistlike sõjaõhutajate poolt aga suurimsa pahamulega, demonstreeris järjekordselt Nõukogude Liidu valvsust rahu kaitsel, nes ei luba sõjaõhutajail naristamsatult teha omsa alatut ja musta tööd uue sõja propageerimise näol.

Kuid vaatamsata Peaassamblee otsustele sõjapropaganda imperialistlikes riikides vulgi süvenes ja jätkus relvastuse võidujooks. Nõukogude Liit aga jätkas endiselt omsa järjekindlat rahupolütikat võitluses nende ebaaususte vastu.

Samuti nagu eelnevud lihsinenud Rahvaste organisatsioonsi istungjärkudel, jätkas Nõukogude diplomsaatva na 1948. a. toimunud lihsinenud Rahvaste organisatsioonsi kolmandal istungjärgul võitlust tehtud ettepanekute eest ja vastuvõetud otsuste täitmise eest.

Et relvastuse vähendamise ja aatomirelva kulamise resolutsioon ei jääks ainult paberile, esitas Nõukogude Liidu delegatsioon konkreetsed ettepanekud lihsi-

nenud Rahvaste organisatsioonsi maini-
tud otsuse arendamisens. Nõunogude Liit
pani ette vähendada 1 aasta jooksul Ameeri-
ka lihendriinides, Inglismaal, Nõunogude
Liidus, Prantsusmaal ja Hiinas nõini ole-
masolevaid relvastatud jõude ja relvastust
1/3 võrra ja luua rahvusvaheline nont-
rollorgan Julgeolenunõunogu raames vas-
tavate ettepanemute täitmise nontrollimi-
sens.[54]

Igasuguseil ettenäändeil vuldusid
suurrügid nõustumast omsa relvastatud
jõudude ja relvastuse vähendamisega ning
aatomiulva vuelamisega ja saavutasid neile
muelepärase resolutsiooni vastuvõtmise Pea-
assamblees. Maatamsata sellele ei vähene-
nud Nõunogude Liidu autoritet, vaid
vastupidi sellele, võitluse tagajärjel lihsi-
nenud Rahvaste organisatsioonis oli Nõu-
nogude Liidu poliitiline erinaal rahvus-
vahelisel areenil tunduvalt tõusnud.

Nõunogude Liit on alati olnud lahu-
belide rahuline reguleerimise ja sõbraline
suhete poddaja riinide vahel.

Oma vastuses Ameerika Presi-
dendinandidaadi nolmanda partei esin-

54 Dõšinski „NSV Liit valvel rahu ja rahvaste julgeolenu
eest", „Rahva Haal", 28. sept. 1948.

daja Wallace'i avalikule kirjale rõhutab seltsimees Stalin Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide vaheliste lahkhelide rahulikku reguleerimise vajadust. „NSV Liidu valitsus arvab, et, hoolimata majanduslikku süstemside ja ideoloogia erinevusest, nende süstemside ühiaegne olemasolu ja NSV Liidu ning Ameerika Ühendriikide lahkhelide rahulik reguleerimine on mitte ainult võimalik, vaid ka tingimata vajalik üldise rahu huvides."[55]

Sõjaõhutajad pole aga kinni pidanud suurriikide rahulikku ja tiheda koostöö põhimõttest sõjajärgsete rahvusvaheliste suhete reguleerimises.

1948. a. 17. märtsil Brüsselis sõlmitud leping poliitilise, majanduslikku ja sõjalise koostöö kohta Inglismaa, Prantsusmaa, Hollandi, Belgia ja Luxemburgi vahel Ameerika soosingul osutub rahvusvahelise koostöö jämedaks rikkumiseks.[56] Su mejutab eneset „Marshalli plaani" tärendust „Euroopa päästmiseks kommunismiohust". Läänelüt ei ole loodud võitlemiseks sarsa agressiooni taassünni ohu vastu, vaid on suunatud

---

55 „J. V. Stalini vastus hr. Wallace'i avalikule kirjale" „Rahva Hääl", 18. mai 1948.

56 K. B. Gofman, „Marshalli plaan" ja „Läänebloku", 1948. lk. 3

Nõukogude Liidu ja rahvademokraatia maade vastu, „... rahvaste püüdluste vastu linvideerida monopolide võim ja arendada Lääne-Euroopa rükide ühiskondlik-majanduslikke vahekordi ning poliitilist struktuuri demokraatlikku progressi vaimus." [57]

Samasuguseks rahvaste koostöö öönestamise aktiks osutub 1949. a. jaanuaris sõlmitud Põhja-Atlandi pakt eelpoolmainitud viie Lääne-Euroopa rügi, Kanada ja Ameerika Ühendrükide vahetul osavõtul. Põhja-Atlandi paktil, mis sõlmiti Põhja-Atlandi rajoonsi julgeolekku kollektiivseks kindlustamiseks, ei saa midagi ühist olla rahu kaitsmise hrueidega, sest sellest ei võta osa tõelised rahu eest võitlejad rügid, nagu Nõukogude Liit ja rahvademokraatia maad.

Suurt tähtsust Põhja-Atlandi pakti ka Lääneliidu agressiivse iseloomu paljastamisel omab 1949. a. jaanuaris avaldatud NSV Liidu Välisministeeriumi avaldus Põhja-Atlandi pakti kohta. [58] Selles näidatakse, et „... Põhja-Atlandi pakti eesmärgid seisavad selles, et Ameerika

---

57 Gofman, lk. 4

58 „NSV Liidu Välisministeeriumi avaldus Põhja-Atlandi pakti kohta. „Rahva Hääl", 30. jaan. 1949.

lähendrükide ja Suurbritannia valitsevad ringkonnad võtaksid oma näite olsjad võimalikult suurema arvu rükide suhtes, võttes neilt võimaluse ajada iseseisvat, rahvuslikku välis- je sisepolütikat ja nasutades neid rüke aleivahendina oma agressüvsete plaanide teostamisel, mille eesmärgins on Inglis-Ameerika maailmavalitsemise uehtestamine. Sellises olukorras ei tule muidugi rääkida Nõukogude Lüdu ja uue demokraatia maade osavõtust Põhja-Atlandi pantist või teistest säärastest rükide lütudest."[59]

Nõukogude Lüdu Välisministeriumi avaldus leidis elavat vastukaja nogu progressüvse isimskonna hulgas. Su aitas rahvastel paremini mõista imperialistide agressüvsete sepitsuste sisu ja tunnetada Nõukogude Lüdu nui tõelise rahu eest võitleja osa rahvusvahelisel areenil.

Põhja-Atlandi lüt on teravas vastuolus lähinevud Rahvaste organisatsiooni põhikirjaga, on lahtiütlemine sellest polütikast, mida Ameerika lähendrügid, Inglismaa ja Nõukogude Lüt teostasid noos paljude teiste rahvustega selle organisatsiooni loomisel ja ta põhikirja väljatöötamisel.

59 „Rahva Sääl", 30. jaan. 1949.

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

Nõukogude Liitu ei saa nõigutada mingid imperialistide repitsused tema järjekindlalt võitlusteelt rahu eest.

Wheas ajaloolisens Nõukogude Liidu välispoliitina võiduns osutub Sansa Demokraatlinu Vabarügi moodustamine. Tänu Nõukogude Liidu järjekindlale rahupoliitikale Välisministrite Nõukogu istungjärnudel ja Sansamaa Nõukogude okupatsioonitsoonis tugevnesid demokraatlinud jõud Sansamaal, mille tulemusena sansa rahvas moodustas 1949.a. Sansa Demokraatlinu Vabarügi, mida seltsimees Stalin on rõhutanud kui pöördepunkti Euroopa ajaloos.

Nõukogude diplomaatia jätnas endiselt võitlust nõigi rahvaste, nii suurte kui väikeste võrdõiguslinnuse põhimõtete eest ja et iga rahvas võiks vabalt ise otsustada oma riiginorra üle, ilma välismaise vahelesegamiseta kasutada stalinlinnu enesemääramise õigust. Nud seisunohad ilmnesid eriti selgelt Nõukogude Liidu ettepanemus Wbinemud Rahvaste organisatsioonsi Peaassamblee neljandal istungjärgul 1949.a. endiste Staalia asu-

maade üle demonvaatlinn hooldusnorra nehtestamise nüsimuses, ja samuti Koreast ja Kreenast välismaiste vägede väljaviimise nõudmises.

Nõunogude delegatsioon jätnas endise väsimatusega Whinenud Rahvaste organisatsioonis ettepanenute esitamist ulvastuse üldise vähendamise, aatomirelva vulamise ja range rahvusvahelise kontrolli nehtestamise nohta nende otsuste täitmisens.

Whinenud Rahvaste organisatsioonis neljandal istungjärgul tegi Nõunogude Liit ettepanenu, et viis suurrüki-Ameerina Whendrügid, Inglismaa, Prantsusmaa, Nõunogude Liit ja Hiina Whendaksid kõik oma jõupingutused uue sõjaohu vältimisens, sing sõlmiksid omavahel rahu kindlustamise pakti.[60] Nõunogude Liidu õiglane, rahu kindlustav ettepanen põrnas aga inglise-ameerina imperialistide vastutõõtamisele.

25. juunil 1950. a. muulis maailmuust ebaiisimlinust nuritõõst rahu ja isimnonna vastu. Sel päeval alustasid Si Sõn Mani väed ameerinlastest peremeeste näpunäidetel kallaletungi Korea Rahva-

[60] „Whinenud Rahvaste organisatsiooni Peaassamblee neljas istungjärk", „Rahva Hääl" 17. nov. 1949.

demonraatlinele Vabariigile. Sellele jõgnes vasti na Ameerina vägede interventsioon Koreasse. Algas halastamatu korea rahulinu elanninnonna ja nõigi tema multmeri-väärtuste hävitamine. Ameerina imperialistid surusid oma hääletavate marionettide naasabil läbi lõbinenud Rahvaste organisatsioonis isegi vastava häbiväärse otsuse, mis õigustab Ameerina agressioonsi Koreas.

Ameerina imperialistid ei rahuldunud ainult interventsioonsiga Koreas, vaid nad anastasid na ühe osa Hiina territooriumist – Taivani.

Nõukogude Liit astus otsustavalt välja rahvusvahelisel areenil Ameerina imperialistide agressiivse poliitika vastu. Kõik ausad inimesed võtsid suure rahuldustundega vastu seltsimees Stalini vastuse India peaministri Nehru lähituseli, mis oli saadetud 1950. a. 13. juulil. „Tervitan teie rahuinitsiatiivi. Jagan täielinult teie seisukohta korea küsimuse rahulinu regulerimise otstarbenohasuse suhtes Julgeolekuuskõnnogu naudu nüüe suurrügi,

realhulgas Hüna Rahvavalitsuse esindajate nohustuslinul osavõtul"[61]

Nõukogude diplomaatia lihinenud Rahvaste organisatsioonis jätnas endise antiivsusega rahu vaenlaste ründamist. Lihinenud Rahvaste organisatsioonis Peaassamblee viiendal istungjärgul 1950. a., mis tuli nonnu olukorras, millal Ameerina lihendrügid olid üle läinud juba sõja ettevalmistamiselt avalinule agressioonile Koreas, paljastab Nõukogude delegatsioon iganülgselt ameerinlaste interventsioonis Koreas, mida imperialistid ise püüavad maskeerida ja varjata lihinenud Rahvaste organisatsioonis lipuga. Nõukogude delegatsioon nõuab väsimatult, et fulgeolenunõukogu keelaks ameerinlastel Korea rahulinu elanikkonna ja naitsetute linnade ja mülade barbaarse pommitamise.[62] Nõukogude Liidu ettepanekut aga, mis soovib Korea konflikti rahulinnu reguleerimist, ei võetud lihinenud Rahvaste organisatsioonis Peaassamblee poolt vastu. Päevakorda võeti aga punkt, mis sündistab korea rahva aleistamist Hüna

61. J. v. Stalini vastus hr. Nehrer läkitusele Tema Enstsellentsile, India Vabarügi peaministrile härra Pandit Djavaharlal Nehrule", „Rahva Hääl" 18. juuli, 1950.
62. „Lihinenud Rahvaste organisatsioonis Peaassamblee viils istungjärgu", „Rahva Hääl", 3. okt. 1950.

vabatahtlene poolt mei interventsiooni teostamist ja võeti vastu hãbivããrne resolutsioon, mis nuulutab Seüna „agressorins." [63] Kogu maailm aga teab, et just „... Ameerika lõhendrüügid on avalin, hãbimãrgistatud agressor, nüsama halastamatu omsa arveteõiendamises rahulinu elanninnonnaga, nagu seda olid hitlerlinud timunad!

Kogu maailm teab, et praeguses pingelises olukorras on Nõukogude Lüit jaãnud ustavaks omsa muutmatule rahu ja rahvusvahelise julgeolenu naitõmise positsioonile!" [64]

Terava rahvusvahelise olukorra tinginusis jãtkavad Ameerika imperialistid relvastuse võidujooksu, pinendatause vãetunistusaega, nürendatud tempoga nãib Euroopa armude ümberkorraldamine Ameerika uskuju järgi ja ettevalmistustõõ Euroopa ühtse sõjavãe moodustamiseks amurinlaste juhtimisel, Lããne-Sansamaal ja Jaapanis vãrvatause nüres korras endisi fašiste ja militariste uutesse agressiooniarmudesse.

---

63 „Rahva Hãal", 8. dets. 1950.

64 Tikhonov, lk. 15.

Nõukogude Liit on jäänud kindlaks kogu sõjajärgse perioodi jooksul Saksamaa ja Jaapani demilitariseerimise ja demokratiseerimise poliitikale ning taotleb nendega demokraatlikku ja püsiva rahulepingu sõlmimist.

Nõukogude diplomaatia omsa ametlikku dokumentide ja omsa esindajate esinemiste kaudu on korduvalt paljastanud ameerika imperialistide agressiivseid plaane Jaapani suhtes.

Oma noodis 10. juunist 1951.a. Ameerika lühendrükide valitsusele esitas Nõukogude Liidu valitsus ainuõige tee Jaapaniga rahulepingu sõlmimiseks:[65]

1) rahuleping Jaapaniga peab olema kõigipoolne, mitte aga separaatne, milleks ühtki maad, kes võttis osa sõjast Jaapaniga, ei tohi kõrvaldada lepingu ettevalmistamisest ja selle allakirjutamisest;

2) rahuleping Jaapaniga tuleb välja töötada Kairo deklaratsiooni, Potsdamsi deklaratsiooni ja Jalta konkuleppe alusel;

3) Jaapaniga sõlmitava rahulepingu olemasolevate projektide läbivaatamiseks

65 „NSV Liidu valitsuse noot Ameerika lühendrükide valitsusele rahulepingust Jaapaniga", „Rahva Hääl", 12. juuni 1951.

tuleb 1951. a. nõnnu nutsuda rahukonverents nõikide rükide esindajaist, nes võtsid osa omsa relvastatud jõududega sõjast Jaapaniga.

Kogu progressüvne inimskond hindas seda Nõukogude valitsuse akti nui väärtuslikku panust rahuüritusse. Kuid Ameerika Ühendrükide valitsus ei täitnud Nõukogude valitsuse noodis esitatud põhimõtteid. 4.—8. sept. 1951. a. toimus ameerika imperialistide poolt nõnnu nutsutud konverents San Franciscos, nus kirjutati alla separaatsele rahulepingule Jaapaniga.[66]

Nõukogude Liit nuldus alla kirjutamast sellele lepingule, mille sõlmimisest oli eemaldatud Hüna Rahvavabarvik ja milline leping nujutab enesest sõja tõõrüsta imperialistide käes, õigustab Jaapani militariseerimist ja tähendab Jaapani muutumist Ameerika sõjalisens baasins ning säilitab Jaapani omupeeritud olukorra Ameerika sõjavägede poolt.[67] „Nõukogude Liit, nes on korduvalt nõudnud tõelise, õiglase rahulepingu sõlmimist

---

[66] Висков, стр. 93.
[67] samas, стр. 94.

Jaapanisiga Kairo ja Potsdamsi deklaratsioonsi ning Jalta konkuleppe alusel, oleks reetnud oma traditsioonilist rahupolütikat, kui ta oleks andnud omsa allkirja nüsugusele „rahulepingule".[68]

Nõukogude valitsus on korduvalt teinud Ameerika Ühendrüikide valitsusele ettepanekuid asuda koos Inglismaa ja Prantsusmaa valitsusega arutama rahulepingut Saksamaaga, mis soodustaks Saksamaa ühtsuse ja sõltumatuse taastamist ja mis omakorda kindlustaks rahu säilitamist Euroopas.

1951. a. toimunud lühinenud Rahvaste organisatsioonsi nuuensdal istungjärgul puudsid sõjaõhutajad igati mööda hülida relvastuse vähendamise ja aatomirelva kulamise küsimusest, mindi vaikides mööda Nõukogude Liidu ja rahvademokraatia maade ümber Ameerika sõjaväebaaside ahela loomise küsimusest, imperialistide poolt aetavast Saksamaa ja Jaapani militarismi taastamise polütikast. Ameerika Ühendrüikide esindaja Acheson kutsus Atlandi bloki maid avalikult

---

[68] Beria, lk. 20.

üles vulgi intensüvsemale relvastumisele, prüüdes õrgustada seda valelim muinasjuttudega nujuteldavast ohust Nõukogude Liidu poolt.[69] Nõukogude Liit aga paljastab väsimatult nogu maailma avalikkuse ees sõjaõhutajate alatut poliitikat ja võitleb selle eest, et Ühinenud Rahvaste organisatsioon pöörduks tagasi sende põhimõtete juurde, mille alusel ta loodi rahvaste rahu ja julgeoleku kindlustamise eesmärgil. Nõukogude Liit nutseb suurrüke üles sõlmima konkulepet rahu kindlustamise küsimuses ja lahendama Korea küsimus rahulikul teel. Nõukogude Liit teeb järjest uusi ettepanekuid relvastuse vähendamisens ja aatomipommi tingimusteta nulamisens.

Suurens pamesens võitluses aatomirelva nulamise eest osutub 1951. a. ontoobris avaldatud seltsimees Stalini vastus „Pravda kirjasaatjale aatomirelva kohta. Selles seltsimees Stalin kinnitab, et „Ameerika lihendrükide tegelased teavad, et Nõukogude Liit on mitte ühsnes aatomirelva nasutamise vastu, vaid na selle nulamise poolt, selle tootmise lõpetamise poolt.“[70] Seltsimees

---

69 „Ühinenud Rahvaste organisatsioonsi Praassamblee kuues istuhgjärk,“ „Rahva Hääl“ 11. nov. 1951.

70 „Seltsimees Stalini vastus „Pravda“ kirjasaatjale aatomirelva kohta“, „Rahva Hääl“, 7. out. 1951

Stalin näitas, kuidas Nõukogude Lüt on korduvalt nõudnud aatomirelva kulamist, kuid ta on igakord saanud imperialistlikelt rükidelt äraütleva vastuse. Su tähendab seda, et Ameerika imperialistid navatsevad nasutada aatomirelva rahuline elanine suhtes, eriti Nõukogude Lüdule kallaletungi korral. Seltsimees Stalin näitab, et Ameerika imperialistidel ei lähe korda hirmutada Nõukogude Lüttu omsa aatomirelvaga, sest na Nõukogude Lüdeel on su juba ammu olemas, et ettevalmistatult agressoreid vastu võtta, kui oleekord seda nõuab.

Seltsimees Stalini vastus „Pravda" kirjasaatjale osutus narmsins hoiatuseks Ameerika „aatomlastele" ja sisendas rahu eest võitlejate ridadesse veelgi suuremsat usku omsa jõusse.

Nõukogude maa suure juhi seltsimees Stalini põhimõtted, Nõukogude Lüdu esindajate ettepanekud Välisministrite Nõukogus, Parüsi rahukonverentsil ja lihsinemud Rahvaste organisatsioonsi istungjärkudel on leidnud sooja vastukaja nõige laiemates elanin nonna kihtides maailmas. Jälgides Nõukogude diplomaatia võitlust rahvusvahelisel

areenil relvastuse üldise vähendamise, aatomirelva tingimusteta keelamise, sõjapropaganda brukkamõistmise, saksamaa ja faapani demilitariseerimise ja demokratiseerimise, rahvusvahelise koostöö kindlustamise eest kindla rahu ja rahvaste julgeoleku nehtestamise eesmärgil, veendub kogu maailma progressüvne inimkond üha kindlamini selles, et ainult Nõukogude Lüt on bruvitatud õiglase rahu ja rahvaste vabaduse kindlustamisest.

Nõukogude Lüt omsa diplomaatilises võitluses sõjajärgse õiglase rahu eest pole olnud üksi. Teda toetavad miljonid lihtsad inimesed kogu maailmas, et purustada imperialistide uue maailmasõja ettevalmistamise plaanid. Tänu Nõukogude Lüdu järjekindlale rahupolütikale tekkis ajaloos seninähtamatu võimas rahvusvaheline lükumine võitluseks demokraatlinu rahu kindlustamise eest, joondudes seejuures Nõukogude rahva, eriti selle suure juhi ja rahulipukandja seltsimees Stalini järele.

Rahupooldajate lükumine pärast Teist Maailmasõda.

Ühinenud Rahvaste organisatsioon, mis loodi sõjajärgse rahu ja rahvusvahelise julgeoleku kindlustamisens, ei ole täitnud omsa ülesannet. Maatamata Nõukogude Liidu järjekindlale rahu eest putavale võitlusele Ühinenud Rahvaste organisatsioonis, läksid ameerika imperialistid üle selle organisatsioonsi õõnestamisele ja omsa agressiivsete plaaside teostamise vahendiks muutmisele.

Maailma rahvad said aru, et Ühinenud Rahvaste organisatsioonilt ega kapitalistlikke riikide valitsevatelt ringkondadelt ei saa oodata rahu ja nad otsustasid võtta rahu kaitsmise õilsa üritusse enda kätesse. Selle veenvaks tõendiks, „...et rahvamassid võtavad rahu kaitsmise üritusse endi kätesse, osutub

rahupooldajate lükumine."[71]

Võimas ülemaailmne rahupooldajate lükumine, millist pole maailma senises ajaloos vui esinenud, tekkis nui rahvahulkade protestilükumine „Marshalli plaani", sõjavälliste baaside loomise ja agressüvsete blokkide ning lütude moodustamise vastu, millel pole midagi ühist rahu kindlustamise eesmärkidega. Rahvamassid said aru, et püsiva rahu nättevõitmiseks tuleb astuda aktüvsesse võitlusse sõjaõhutajate plaasside vastu. „Kõige laiemad rahvamassid inna rohkem saavad aru, et ei püsa rahu soovimisest, ei püsa palavalt selle poole püüdlemisest, vaid on vaja väsimatult võidelda selle eest."[72]

Rahupooldajate lükumine ühendab endas nü vaimse nui füüsilise töö tegijaid, sõltumata nende rahvusest, polütilistest ja usundilistest tõekspidamistest.

Rahupooldajate lükumisest võtavad osa sellised tähtsad rahvusvahelised organisatsioonid, nagu Ülemaailmne Ametiühingute Föderatsioon, mis ühendab üle 70 miljoni töötaja, Rahvusvaheline

[71] В. Пепраков, „Борьба за мир — кровное дело всех народов", 1951. стр. 83.

[72] samas.

Demokraatlik Naiste Föderatsioon, kuhu kuulub 80 miljonit liiget, Ülemaailmne Demokraatlikku Noorsoo Föderatsioon, mis ühendab üle 60 miljoni noore, Rahvusvahelise Üliõpilaslüt, millel on omsa organisatsioonid 54 maal ning paljud teised rahupooldajaid ühendavad demokraatlikud organisatsioonid.[73]

Kõigi ühiskondlike massikoondiste võitlust rahu kaitseks juhivad kommunistlikud ja töölisparteid, kes oskusega ühendavad rahupooldajate lükumise mitmesuguseid vorme ja meetodeid üldiste ülesannetega. Lükumise vormid ja meetodid on sõltuvad iga üksiku maa konkreetsest olukorrast.

Nõukogude Liidu ja rahvademokraatia maade töötajad võitlevad rahu eest loosungi all „Ehita omsa kodumaad — sellega sa kindlustad rahu!"[74] Nõukogude Liidu ja rahvademokraatia maade rahvas ühendab rahu eest putava võitluse töötootlikkuse tõstmisega ja tööplaanide ületamisega, et kindlustada oma maa majanduslikku võimsust.

---

[73] Маленков, стр. 19.
[74] А. Л. Орлов, „Борьба народов мира за мир", 1951. стр. 80.

Kolonjaal- ja sõltuvate maade rahvaste võitlus rahu eest ühtub nende maade polütilise ja majanduslinu sõltumatuse eest, demonraatline vabaduste ja töötajate elutaseme tõstmise eest peetava võitlusega.

Kapitalistlikes maades, eriti majanduslinu urüsi, töötajate elukalliduse tõusu, tööpuuduse ja ekspluatatsiooni süvenemise ja uue sõja palavinulise ettevalmistamise olukorras seostub võitlus rahu eest elanine elutingimuste parandamise eest peetava võitlusega.

Rahupooldajate lükumine võttis algusest peale võitleva vormi – massilised protestidemonstratsioonid, streigid, rahukaitse petitsioonid, mütingud, neosolekud, elanikkonna küsitlemised, rahukaitsekomiteede loomine linnades ja külades jne.

Pärast Teist Maailmasõda sagenevad tööliste avalikud väljaastumised sõja ettevalmistamise vastu. Rahujõudude järjest suuremat aktivisurumist võib märgata just neis maades, mis on nuuturud omsa valitse-

vate ringkondade poliitika mõjul inglise ja ameerika imperialistide objeldamatu tegevuse areenins, nagu näiteks Prantsusmaal, Itaalias, Hollandis, Belgias jt. maades. Nende maade paljudes sadamates ja raudteedel peavad töölised võitlust ameerika sõjaliste saadetiste laadimise, lossimise ja transportimise lõpetamise eest, korraldatakse streike sõjavarustust tootvais ettevõtteis jne.

Alates 1949. aastast läks rahupooldajate lükumine uude etappi, eriti seoses agressiivse Põhja-Atlandi pakti sõlmimisega. Reas maades areneb protestilükumine sellega ühinemise vastu. Näiteks ühens tähtsaks kampaaniaks prantsuse ja itaalia rahva võitluses rahu eest 1949.a. oli nende maade kommunistlike parteide poolt organiseeritud üldrahvalik lükumine allkirjade kogumiseks petitsioonile, mis mõistis hukka nii Prantsusmaa kui ka Itaalia valitsuste ühinemise Põhja-Atlandi paktiga.[35] Vaatamata karmidele repressioonidele, mille võimud tarvituselle võtsid, koguti Itaalias üle 7 miljoni allkirja, Prantsusmaal kirjutas ligi 8 miljoni

[35] E. Kubjas, „Demokraatia ja reaktsiooni jõudude võitlus Prantsusmaal ja Itaalias", Eesti Bolševik, nr. 24. 1950, lk. 71.

inimest alla petitsioonile, milles palpastati Põhja-Atlandi pakti ja nõuti, et lõpetatakse sõda Vietnami rahva vastu.

9. nov. 1949. a. kuldusid Alžüri sadamatöölised laadimast laadungit, mis pidi minema sõjapidamiseks Vietnami vastu.[76] Alžüri sadamatööliste algatusele järgnesid töölised kõigis Prantsusmaa sadamais. Sadamatöölised otsustasid mitte laadida sõjamaterjali, mis saadetakse Indo-Hiinasse ja mitte maha laadida sõjamaterjali, mida veetakse sisse Ameerikast.

La-Pallice'i sadamatöölised olid nahe nuu jooksul relvi laadimast kuldudes kolmel korral välja kuulutanud streigi.[77] Kõimude katsed streikijaid areteeroda viis üldstreigi väljakuulutamiseni.

Sadamatööliste eeskujule järgnesid ka raudteelased. Touloni raudteelased haakisid veduri tagant lahti ja viisid kõrvalteele 3 vagunit padrunitega, mis pidid minema jälle sõjapidamiseks.

Ka Prantsuse sõdurite hulgas levib protestilükumine sõja vastu Vietnamis. Nad kuldusvad sõitmast Indo-

[76] Eesti Bolševik, nr. 24, 1950. lk. 71.
[77] V. Grišanin, „Rahvusvaheline ringvaade" „Rahva Hääl" 9. apr. 1950.

– Hünasse. Sageli demonstreerivad sõdurid, neda valitsus saadab asendama streikivaid sadamatöölisi, oma solidaarsust nendega. Nii saadeti 1950. a. aprillis 81. polgu sõdurid Montpellier' linnast Cette'i sadamasse, et asendada seal streikivaid sadamatöölisi.[78] Sõdurid marssisid sadamasse „Internatsionaali" lauldes ja teatasid, et nad ei hakka streigimurdjaks.

Selliseid aktiivse võitluse näiteid võib tuua rohkesti ka teisest sellisest maast, kus imperialistid on muudavate valitsusringkondade abiga hävitanud kohaliku polütilise ning majanduslikku iseseisvuse – Haaliast.

Haalias võtsid Venetsia, Bari, Brindisi, Taranto, Barletta ja rea teiste sadamate donitöölised endile pühaliku kohustuse mitte lossida Ameerika lihendrükidest sisseveetavat relvastust.[79]

Väga suure ulatuse on Haalias võtnud streikide arv. 1949. a. toimus 1352 streiki, millest võttis osa 3504000 töölist, 1950. a. toimus 1489 streiki 3705000 osavõtjaga.[80] Ise näitab Haalia

---

[78] Eesti Bolševik, nr. 24. 1950. lk. 71

[79] Rahvaste valusus ajab murja sõjaõhutajate kavatsused", Eesti Bolševik, nr. 8. 1950. lk. 72.

[80] Л. Н. Андрошников „Италия 1940–1951 годов", 1951. стр. 38.

ratsia antüvset võitlust rahu eest, vabaduse ja demonraatlike õiguste eest, maa maršaliseerimise ja sisemaise reaktsioonsi vastu.

Belgia ja Hollandi donitöölised nuldurad samuti lossimast Ameerika lõhendrünidest sissetoodavat relvastust.

Laane-Saksamaal nuulutasid Dreisburgi-Ruhrordi ja Hamburgi donitöölised endid solidaarseks Prantsuse ja Itaalia sadamatöölistega, mitte maha laadida Ameerika sõjamaterjale, mida vastavalt agressiivsele Põhja-Atlandi paktile sisse veetakse.[81]

Inglise töölised protestivad selle vastu, et Inglise territooriumsi ei muudetaks Ameerika lennukaasiks.

Ameerika töölised astuvad avalinult välja progressiivsete jõudude politseilise taganiusamise, maa fašiseerimise ja relvastuse võidujooksu vastu.

Tööliste nõrval on astunud antüvsesse võitlusse rahu eest nõin eesrindlinud teadlased. Nad nuldurad rahendamast tänapäeva teaduse saavutusi

---

81 „Eesti Bolševik", nr. 8. 1950. lk. 72.

sõjaõhutajate tunistusse. Seda muulutasid avalikult suurimaid spetsialiste aatomienergia alal professor Frederic Joliot-Curie, professor J. Champion Londoni nuusinglimust nolldüst, austraalia füüsik doktor Kayser, tuntud ameerika füüsik Philipp Morrison jt.[82]

Ka noored on astunud aktüvsesse võitlusse rahu eest. Kapper prantsuse tütarlaps Raymonde Dienne heitis end raudtee rööbastele, et peatada rong, mis vedas prantsuse kolonisaatorite poolt sõjaks Vietnamsi rahva vastu määratud relvi.[83]

Rahupooldajate lükumine pärast Teist Maailmasõda muutus aasta-aastast inna ulatuslikumaks ja ühes sellega ka organiseeritumaks. Esialgu rahukaitselükumine haaras peamiselt Euroopa töötavaid hulki, kuid nüresti levis see ka teistele mandritele. Esialgu polnud rahupooldajate lükumisel kindlaid organisatsioonilisi vorme ega selgelt määratletud programmilisi aluseid. Ühesinnid rahu eest võitlejate salku juhtisid sellised organisatsioonid nagu Ülemaailmne Ametiühingute Föderatsioon, Rahvusvahelinn

---

[82] J. Kür, „Kogu progressiivne inimkond võitleb rahu eest", „Eesti Bolševik", nr. 14, 1950. lk. 59.

[83] samas.

Demokraatlik Naiste Föderatsioon, Demokraatlik Noorsoo Föderatsioon jt., mid puudus ühtne ja kesknе rahupooldajate lükumist juhtiv organisatsioon.

Oma suurema organiseeritusе saavutas rahupooldajate lükumine 1949. a., seoses esimese ülemaailmse rahupooldajate kongressi kokkunutsumisega. Kongressi kokkunutsumise mõte nasvas välja vajadusest mobiliseerida ja ühendada kõik rahuarmastavad jõud võitlusens sõjaohu vastu.

25. veebruaril 1949. a. avaldatud rahu taotlevate kultuuritegelaste rahvusvahelise sidebüroo ja Rahvusvahelise Demokraatlikku Naiste Föderatsioonsi ja 17 maa ühiskonna tegelaste ühises avalduses kõlas võimsalt üle kogu maailma ülesnutse koondada jõude ja korraldada nende jõudude muleavaldus rahupooldajate ülemaailmse kongressi kokkunutsumise teel.[84]

Kogu progressiivne inimkond reageeris ulpoolmainitud ülesnutsele võimsa lükumisega kongressi kokkunutsumise kasuks. Igal maal asuti aktiivsele üle-

---

[84] „Первый всемирный конгресс сторонников мира", 1950. стр. 3-4.

maailmse rahupooldajate kongressi ettevalmistusele, korraldati mütinguid, koosolekuid ja konverentse rahu kaitseks. Tähtsam selline üritus oli 1949.a. märtsis New Yorkis toimunud Ameerika lihendrükide teadlaste ja kultuuritegelaste kongress.[85] Kongressi delegaadid kutsusid üles paljastamsa valet, mida levitavad ameerika sõjaõhutajad Nõukogude Liidu vastu. Kestvate küduavaldustega võeti vastu Nõukogude esindaja, kirjanik Stalissi preemia laureaadi P. Pavlenko sõnavõtt, kes kutsus üles kõiki kirjanikke oma sule-relvaga võitlema rahu eest. „Kõnelgem rahu vajadusest nagu issimkonnale, ükskõik, kas me putustame armastusest või ilust, perekonnaõnnest või rändurі lõbusatest seiklustest. Meie ei tohi kaotada usku rahusse, sest su tähendaks kaotada rahutahet, katastroofi paratamatuse tunnustamine aga tähendaks vastupanust loolemist."[86]

Kongressi delegaadid tervitasid ülemaailmse rahupooldajate kongressi konkunutsumise mõtet ja avaldasid kindlat otsustavust võidelda sõjaõhutajate vastu. Ameerika lihendrükide teadlaste ja kultuuritegelaste kongress rahu kaitseks näitas, et ka sellisel sõjaõhutajate maal, nagu seda on Ameerika lihendrügid, on olemas tohutu rahuarmu, mis muudab ebakindlaks sõjaõhutajate seljataguse.

---

85 „Ameerika lihendrükide teadlaste ja kultuuritegelaste kongressil rahu kaitseks", „Rahva Hääl", 30. märts, 1949.
86 samas.

Esimese ülemaailmse rahupooldajate kongressi edukaks ettevalmistamiseks loodi ülemaailmse rahupooldajate kongressi konkunutsumise ettevalmistav komitee, mis tegi kuni esimese ülemaailmse rahupooldajate kongressi avamisemi ära suure töö.

Rahupooldajate esimene ülemaailmne kongress otsustati läbi viia Pariisis. Kuid Prantsuse valitsevad ringkonnad, puudes omsa ameerikalastest peremeeste käsul kongressi läbiviimist mujja ajada, keeldusid andmast sadadele mitmesuguste maade delegaatidele Prantsusmaale sissesõiduviisasid.[87] Sellised viisakitsendused tekitasid tõsist muelepaha rahupooldajais.

Ülemaailmse rahupooldajate kongressi ettevalmistava komitee organiseerimistöö tulemusena võis samaaegselt Pariisis toimuva ülemaailmse rahupooldajate kongressiga alustada tööd rahupooldajate kongress rahvademokraatlikku Tšehhoslovakkia pealinnas Prahas, millest võtaksid osa kõik need delegaadid, kes ei saanud viisat Prantsuse valitsuselt.

20. apr. 1949. a. algas Pariisis omsa rahutahet avaldanud mitmesuguste maade ühiskondlikke organisatsioone, assotsiatsioone ja ühsinuid tegelasi esindavate delegaatide osavõtul esimene ülemaailmne rahupooldajate kongress.[88] Küduavaldustega võeti vastu rahupooldajate ülemaailmse kong-

87 Г. Заславский „Борьба за мир – дело всех народов мира", 1950. стр. 17.

88 „Rahupooldajate ülemaailmne kongress", „Rahva Hääl", 22. apr. 1949.

ressi konkurentsumist ettevalmistava nomitu lünnud, nagu F. Joliot-Curie, Bernal., Fadejev, Eugenie Cotton, Pietro Nenni jt.

Kongressi istungitel ünsteise järel mitmesuguste maailma neeltes esinenud rahvaste saadikud väljendasid sügavat veendumust selles, et suur rahvusvaheline üritus – rahu naitsmine – on õiglane ja edukas.

Sooja nastuvõtu osaliseks sai tuntud laulja Paul Robusoni sõnavõtt, mis tervitas kongressi demonraatlikku Ameerika ja miljonite Ameerikas elavate negrite nimel.[89]

Sütitava sõnavõtuga esines Nõukogude delegaat kirjanik Fadejev, mis omsa sõnavõtus paljastas ameerika imperialistide poliitikat, mis loovad sõjavaikaaside hügelrõnga läbi Grööniimaa, Islandi, Inglismaa, Portugali, Hispaania, Lausanaa, Kreeka, Läbis- ja Kesk-Ida ning Vaikse ookeani saarestiku.[90] Ta rõhutas, et igale on arusaadav, et need baasid, mis asuvad tuhandete kilomeetrite kaugusel maadest, mis need asutavad, ei saa olla naitsebaasid, vaid need on hirmsaks ohuks ra-

---

[89] „Первый конгресс ...", стр. 57.
[90] samas, lk. 69.

hule kogu maailmas, et need on sõjalise iseloomuga ja et nende loomise tsetkest astub sõda temsa täiesti reaalse ettevalmistuse faasi.

Nõukogude saaste ja emsade sinul esines Nõukogude tüdu kangelase Zoja Kosmodemjanskaja emsa, kes nutsus kõiki üles võitlemsa rahu eest.[91]

Kõikide delegaatide sõnavõtud näitasid, kuidas kõigi maade rahusaadikuid ühendab ütsine eesmärk – võidelda kindla ja õiglase rahu eest.

Samaaegselt Parüsis toimuva ülemaailmse rahupooldajate kongressiga toimus nende delegaatide, kellele Prantsuse valitsus kuldus andmast vüsasid Prantsusmaale sissesõiduks, kongress rahu kaitseks Tsehhoslovakkia pealinnas Prahas. Kõik Parüsi kongressi otsused ja ettepanekud sing kõik materjalid kongressi tõõst aasti ka Prahas vükivate delegaatide arutada ja kinnitada.[92]

Ülemaailmse rahupooldajate kongressi Praha osa delegaadid kõtsid ühsmeelselt vastu avaldusse tensti, millis õeldakse: „Meie, rahu-

---

[91] „Первый конгресс ...", стр. 175
[92] „Ratsia Sõõl", 22. apr. 1949.

pooldajate ülemaailmse kongressi delegaadid, kellele Prantsuse valitsus kellas Prantsusmaale sissesõitmise, kogunesime Prahas, vaka rahvademonraatlikku Tšehhoslovakkia pealinnas, istungitele, mis on Pariisi kongressi lahutamatuks osaks.[93] Täielikus üksmeeles Pariisi ülemaailmse rahupooldajate kongressi delegaatidega nutsuvad Prahasse kokkutulnud rahupooldajad kogu maailma rahvaid üles mobiliseerima oma jõude võitlusele rahu eest. „Kostku Pariisist ja Prahast võimas üleskutse rahu naitseks uue sõja õhutajate vastu!"[94]

Hoolimata sellest, et kongress toimus kahes kohas ja et kongressi delegaadid, kes esindasid rohkema kui 70 maa avalikkust, olid väga mitmesugustest rahvustest, erinevate poliitiliste vaadete ja usundiliste tõekspidamistega, valitses kongressil eranordne ühtsus ja kõigis küsimusis võeti vastu otsused sügava üksmeelega.[95]

Tähtsaks dokumendiks on ülemaailmse rahupooldajate kongressi poolt vastuvõetud manifest maailma rahvastele, mis on kui „arhitektuurilise plaan, mis määratleb tulevase rahuhoone põhijooned."[96] 2006 dele-

---

93 „Rahva Hääl" 22. apr. 1949.
94 samas.
95 „Первый конгресс...", стр. 526–527
96 „Rahva Hääl", 27. apr. 1949.

gaati Parüsi ülemaailmsel rahupooldajate kongressil ja 281 delegaati selle kongressi Praha osal[97] võtsid vastu eelpoolmainitud tähtsa ajalodise dokumendi – ülemaailmse rahupooldajate manifesti – selleks, et mitsuda nogu maailma rahuarmastajaid lütuma võitlusens rahu eest ja sõjaohu vastu. Manifestis on öeldud: „Meie, rahvaste esindajad, kes olemse kokku tulnud maailma 72 maalt; meie, mitmesuguseisse tsivilisatsioonidesse kuuluvad, mitmesuguste usutunnistuste, veendumuste, mitmesuguse nahavärviga naised ja mehed;

me olemu teadlikud ohust, mis muesti ähvardab maailma: sõja ohust."[98]

Manifestis paljastatakse amerika imperialistide palavikulist ettevalmistamist nuuks maailmasõjaks, millega naasneb sõjast huvitatute luris äge relvastuse võidujooks, sõja paratamatuse propageerimine, sõjaliste lütude kokkuklopsimine jne. Rahupooldajad on teadlikud, et aatomipomm pole kaitsereli: „Me olemse aatomirelva ja nõigi teiste inimeste massilise hävitamise vahendite keelamise poolt, me nõuame suurrükide rel-

---

97 „Первый конгресс ...", стр. 527
98 samas, lk. 489.

vastatud jõudude püramist ja efektiivse rahvusvahelise kontrolli kehtestamist, et kindlustada aatomi energia kasutamist eranditult rahulikeks eesmärkideks isimmonna hüvanguks."[99] Manifestis rõhutatakse nogu maakera rahvaste tiheda koostöö vajadust võitluses sõjaõhutajate vastu, et rahvad ise peavad aktiivselt võitlema rahu eest. Esimene ülemaailmne rahupooldajate kongress nuulutas, et „... nüüdsest peale rahu kaitsmine on nõigi rahvaste asi."[100]

Esimese ülemaailmse rahupooldajate kongressil loodi ülemaailmse rahupooldajate kongressi alaline komitee, mille konkreetsed ülesanded on määratud kongressi poolt vastuvõetud resoluetsioonis rahupooldajate ülemaailmse kongressi komitee organisatsioonist ja tegevusest.[101] Alalise komitee ülesandeks sai jätkata ja arendada rahujõudude võimsat mobiliseerimist, mida kongress oli alustanud, tutvustada võimsalikult nüremsini ja laialdasemsalt nogu maailmsale kongressi tööd ja otsuseid, kasutades selleks eesmärgiks nõiki soleivaid propagandavõrme, anda informatsioonsi rahu kaitseks ettevõetud sam-

---

99 „Первый конгресс"..., стр. 490.
100 samas, lk. 491.
101 samas, lk. 492–493.

mudest, soodustada nõigi vahenditega lünumist rahu heaks, noosnõlastada rahujõudude tegurust, luua sidemed rahvuslike, rahvusvaheliste ja nõsalike organisatsioonide vahel, nes tõõtavad rahu nasuks, valmistada ette järgmine ülemsaailmne rahupooldajate nõngress jne.

Esimene ülemsaailmne rahupooldajate nõngress asutas na iga-aastased rahvusvahelised rahupreemiad, à 5 000 000 franki, parimate filmide, kirjandus- ja muustiteoste eest, mis aitavad naasa rahu kindlustamisele rahvaste vahel.[102] Need preemiad osutusid stümulikes multuuritegelaste loomingulises tõõs võitluses rahu eest.

Ülemsaailmsel rahupooldajate nõngressil vastuvõetud resolutsioonid ja ülesnutsed ei jäänud ainult paberile. Seda tunnistab su, et rahvusvaheline rahulünumine laienes vulgi ja võttis organiseeritumsa nuju. Ülemsaailmse rahupooldajate nõngressi alalise nõmitee büroo peasenretäri teadaande järgi oli 1949. a. lõpukes 46 maal loodud rahvuslikud nõmitud rahunaitselünumise parimaks orga-

---

102 „Первый конгресс"..., стр. 494.

niseerimiseks.[103] Maad, mes ei saatnud omsa delegaate ülemaailmsele rahupooldajate kongressile, lõid tihedad sidemsed ülemaailmse rahupooldajate kongressi alalise komiteega. Rahu naiteks norraldati pärast esimest ülemaailmset rahupooldajate kongressi nuni 1949. a. lõpuni 26 rahvuslikku kongressi ning 60 maal toimusid rahvusvahelisel rahu eest võitlemise päeval, 2. oktaobril, võimsad müitingud.

Eriti sooja vastukaja leidsid ülemaailmse rahupooldajate kongressi otsused Nõukogude Liidus. 1949. a. augustis toimus Moskvas ülelüduline rahupooldajate konverents, mes teadlased, kirjanikud, stahhaanovlased jt. demonstreerisid omsa solidaarsust esimese ülemaailmse rahupooldajate kongressi otsustega.[104] „Kütes heaks Pariisi ja Praha ülemaailmse rahupooldajate kongressi otsuseid, me peame kõige tulisemalt osa võtma ülemaailmse rahupooldajate kongressi alalise komitee tõõst, toetades ja arendades temsa propaganda ja organisatsioonilist tegevust rahupooldajate ühte lütmisel."[105]

---

103 „Noorte Hääl" 31. dets. 1949.

104 Ülelüduline rahupooldajate konverents Moskvas algas", Rahva Hääl", 27. aug. 1949.

105 Н. С. Тихонов, „Защита мира и борьба против поджигателей новой войны", 1949. стр. 30.

Elavat vastukaja leidsid ülemaailmse rahupooldajate kongressi otsused teisel ülemaailmsel noorsoo kongressil Budapestis 1949. a. septembris.[106] Rahvusvahelisel demokraatliku noorsoo ja üliõpilaste festivalil tõotas 10 000 delegaati maailma eesrindlinu noorsoo nimel pidada põha võitlust rahu ja õnne eest kuni võiduni.

Esimene ülemaailmne rahupooldajate kongress täitis omsa ülesande rahujõudude mobiliseerimisel ja sõjaõhutajate poliitika paljastamisel.

Pärast esimest ülemaailmset rahupooldajate kongressi, täites edukalt selle kongressi poolt vastu võetud otsuseid, muutus rahvusvaheline rahupooldajate liikumine veelgi organisuritumaks ja laiaulatuslikumaks. Rahurinne tugevnes ja täienes suute rahupooldajatega, eriti seoses 1949. a. Saksa Demokraatlikku Vabariigi ja Hiina Rahvavabariigi moodustamisega.

Tähtsaks, ühtlasi uueks etapiks

---

[106] „Kõik meie jõud võitlusele rahu eest, sõja vastu", „Rahva Hääl", 11. sept. 1949.

rahupooldajate lüknumises osutub 1950.a. märtsis rahupooldajate alalise komitee Stokholmi istungjärgul ajaloolise otsuse vastuvõtmine aatomirelva kui agressioonirelva tingimusteta kulamisest ning allkirjade kogumine sellele ja selle otsuse täitmine. Stokholmi üleskutses öeldakse: „Mee nõuame aatomirelva kui agressioonirelva ja isimeste massilise hävitamise vahendi tingimusteta kulamist ja range rahvusvahelise kontrolli sisseseadmist selle otsuse täitmise üle.

Me peame sõjaroimariks seda valitsust, kes võtab esimesena mõne maa vastu tarvituselle aatomirelva."[107]

Rahupooldajate alaline komitee kutsus üles kõiki isimesi kogu maailmas alla kirjutama Stokholmi üleskutsele. See pidi kujunema üldiseks ja otseseks rahva küsitlemiseks, kusjuures iga kodanik igal maal pidi määratlema oma suhtumise aatomirelva kulamise küsimusse kogu maailma avaliknuse ees.

Stokholmi üleskutse kujunes selleks platvormiks, mille teostamise eest putav võitlus

---

[107] „Движение сторонников мира на новом этапе" „новое время", №12, 1950. стр. 1

lüütis ühte vulgi suuremsad hulgad rahupooldajaid. Kuna see ülesnutse vastas täielikult töötavate masside elulistele huvidele, andsid nõin maailma rahuarmastavad isimesed omsa allkirjad sellele ülesnutsele, demonstreerides omsa ustavust rahuüritusele. Ülesnutsele allakirjutamute esimestes isimekirjades esinevad populaarsete rahupooldajate isimed, nagu Joliot-Curie, Tšüli luuletaja Pablo Neruda, kreeka kirjanik Mulpo Axioti, neegerlaulja Paul Robeson, Indonesia ajakirjanik Protomo jt.[108]

Isegi Aafrikas elavad kirjaoskamatud neegrid võtsid vaimustusega vastu Stokholmi ülesnutse ja omsa allkirja asemel vajutasid nad sõrmejäljendi ülesnutsele, et kinnitada omsa solidaarsust nõigi teiste Stokholmi ülesnutsele allakirjutamutega.[109]

Allkirjade kogumise kampaaniat tuli teostada rasnetes tingimustes. Kapitalistlike riikide parlamendid ja valitsused võtsid Stokholmi ülesnutse vastu vaenulikult. Ameerika lihendriikide valitsus ei lubanud Ameerikasse isegi alalise komitee delegatsioonsi, nes tahtis Ameerika Kongressile

---

108 B. Leontjev, „Rahvusvaheline ringvaade", „Ratsva Hääl", 16. apr. 1950.
109 Заславский, стр. 19.

edasi anda rahuülesnutset.[110] Inglismaal nuldusid peaminister Attlee ja välisminister Bevin rahudelegatsioonsi vastu võtmast, paljastades ensdid sõjaõhutajate näsilastena. Hollandis alalise komitee delegatsioon areteeriti ja saadeti maalt välja. Teenides nammuseid amerika-inglise imperialistide käest, nulas tito avantüristide klikk Jugoslaavias allkirjade kogumise Stokholmi ülesnutsele.

Vaatamata sellele viidi läbi edukas allkirjade kogumine Stokholmi ülesnutsele.

Laiaulatuslik allkirjade kogumise kampaania aatomipommi kulamist taotlevale Stokholmi ülesnutsele näitab, kuidas nõige erinevamate vaadetega inimesed on saanud teadlikeks maailma ähvardavast hirmsast hädaohust ja ära näinud võimaluse selle vältimiseks. Rahu eest võitlejad on veendunud, et üksikute inimeste allkirjad, kui need väljenduvad miljonilistes arvudes, muutuvad jõuks, mis on suutelised uut maailmasõda ära hoidma.

Suure tõuke rahujõudude koondumisele võitluseks sõjaõhutajate vastu andis 1950.a. suvel alustatud agressivositegevus amerika impe-

[110] „Eesti Bolševik", nr. 14, 1950. lk. 62.

rialistide poolt Koreas. See sõja ettevalmistamiselt ülemineku otsesele agressioonile seadis rahvad ülemsaailmse konflikti vulgi tõsisemsa ohu ette. Kujunenud olukord sundis rahupooldajaid vulgi pingutamsa omsa jõude võitluseks kogu maailma ähvardava agressioonsi vastu ja kindla rahu eest.

Maailmsa rahupooldajad mõistavad hukka ameerikalaste interventsioonsi Koreas ja soovivad võimsalikult nüremsisi lahendada Korea küsimus rahulikul teel. Sooja vastukaja leidis 1950. a. 18. juulil avaldatud seltsimus Stalinsi vastus India peaminister Nehru lähitusele Korea konflikti rahulikku regulerimise küsimuses.

Kogu maailma progressüvne inimkond vaatab Nõukogude Lüdule kui rahuarmee avangardile ja on veendunud teme valispolütika õigsuses ja rahuarmastuses. Prantsuse kommunistlikku partei juht Maurice Thorez omsa nõnes 29. sept. 1950. a. kinnitas, et „Nõukogude Lüt ei sega end vahele teiste rahvaste asjadesse. Ta ei ole kunagi obrestamud ega obrusta ühtki rahvast. Prantsuse rahvas ei taha sõdida, ega hakka sõdimsa Nõukogude Lüdu vastu."[111]

[111] M. Thorez, „Demokraatia ja rahu jõud sunnivad taanduma fašismi ja sõja jõude", „Rahva Sõõl", 4. okt. 1950.

Lähtudes vajadusest vulgi rohkem mobiliseerida ja otstarbekamalt organiseerida rahujõude võitluseks agressorite vastu otsustas rahupooldajate alaline komitee konnu vutsuda teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi. Omsa järjekordsel istungjärgul Prahas 1950. a. augustis võttis rahupooldajate alaline komitee vastu läkituse teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi konnukutsumiseks.[112]

Ülemaailmse rahupooldajate kongressi alalise komitee läkitus teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi konnukutsumisest leidis elavat vastukaja kõigi maade rahupooldajate hulgas, kes olid teadlikud sellest, et arvamuste vaba vahetamine mitmesuguse ideoloogiaga inimeste ja erinevate sotsiaalsete süsteemide pooldajate vahel on vajalikeks tingimuseks tõelise rahu kindlustamiseks.

Kõigis maades algasid suure vaimustuse tähe ale ettevalmistused teiseks ülemaailmseks rahupooldajate kongressiks. Euroopa suurimates linnades toimusid massilised protestidemonstratsioonid ja mütingud

---

[112] I. Seleznjov, „J. V. Stalin uue maailmasõja ohust ja selle sõja vältimise võimalikkusest", „Eesti Bolševik", nr. 17, 1951. lk. 56.

sõja vastu Koreas, suurekspaisutatud sõjaeelarvete vastu, sõjaväetuusistuse aja pikendamise vastu jne.[113] Rahvakoosolekutel ja rahvuslikel rahupooldajate kongressidel arutati alalise komitee otsuseid ja valiti delegaate teisele ülemsaailmsele rahupooldajate kongressile.

Teist ülemsaailmset rahupooldajate kongressi ettevalmistavatest rahvuslikest rahupooldajate konverentsidest oli tähtsam 1950-a. oktoobris toimunud teine üleliidulise rahupooldajate konverents Moskvas.[114] Sellel konverentsil valiti delegaadid ülemsaailmsele rahupooldajate kongressile ja anti neile vastavad juhised, et nad võiksid sellel kongressil kogu maailma inimeste ees kinnitada nõukogude rahva sinul kindlat ustavust rahuüritusele. Selle tõenduseks avaldas Nõukogude rahukaitsekomitee rahuldusega Stokholmi ülesnutsele allkirjade kogumise kampaania ajaloolised tulemused: alates 30. juunist kuni 1. augustini kirjutas Stokholmi ülesnutsele alla 115 275 940 Nõukogude kodanikku.[115] Su oli maaratu suureks panuseks rahuliikumise tugevdamisel.

Teine ülemsaailmne rahupooldajate

---

113 Tikhonov, lk. 21.
114 Operob, стр. 227.
115 „Stokholmi ülesnutsele rahu kaitseks kirjutas alla 115 275 940 Nõukogude kodanikku" „Rahva Hääl" 4. aug. 1950.

kongress oli ette nähtud konku mutsuda 1950.a. novembris Inglismaal.[116] Inglise valitsus kulas aga rahupooldajate kongressi läbivüimise Inglismaal, mis omakorda saatab tõelises valguses imperialistide hirmu rahupooldajate lükumise ees. Rahupooldajate kongressi kulamine Inglismaal ei desorganiseerinud rahujõude, vaid lüüs neid veel ühtsemaks võitlusarmeeks.

Vastusena rahupooldajate ülemaailmse kongressi kulamisele Inglismaal leidsid maailma rahuarmastavate ratsiaste delegaadid sooja vastuvõtu vaheadustarmastava Poola valitsuse poolt, kes tegi ettepaneku teine ülemaailmne rahupooldajate kongress läbi viia Poola kangelaslikus pealinnas Varssavis.[117]

Teine ülemaailmne rahupooldajate kongress olustas omsa tööd 16. novembril ja lõpetas 22. novembril 1950.a.[118] Kongressil oli kindlustatud kõik tingimused vabaks arvamuste vahetamiseks, kusjuures iga sõnavõtt tõlgiti ühtaegselt 7 kuulde 250 tõlgi kaudu.[119]

Inglise saadik omsa sõnavõtus rõhutas, et inglise ratsias tunneb suurt muule-

---

116 Орлов, стр. 225
117 Teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi ettevalmistava komitee informatsioonibüroo kommunikee", „Ratsia Hääl", 16. nov. 1950.
118 Орлов, стр. 225
119 „Ratsia Hääl", 16. nov. 1950.

paha, et temsa valitsus ajas nurja teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi läbivümise Inglismaal. „Meie rahvuslikku uhkust solvati sügavalt, rikuti inglise rahva vabadustarmastavaid traditsioone. Kuid kongressi vulamine Sheffield'is on vuleks tõukeks võitlusele rahu eest Inglismaal." [120]

Nõukogude delegaat Fadejev omsa sõnavõtus paljastas Wbinenud Rahvaste organisatsioonsi tõelise iseloomu, mis on muutunud sõjajõudude ergutamise töörüstaks ja mida varjatakse silmakirjaliku fraasidega naitsesõjast ja rahuarmastusest.[121] Fadejev tegi kongressile ettepaneku pöörduda Wbinenud Rahvaste organisatsioonsi poole nõudmisega ausalt täita temale rahvaste poolt pandud kohustus rahu kindlustamisel ja rahvaste koostöö alal, pöörduda kongressi nimel suurrükide poole ettepanekuga vähendada 1951–52. a. jooksul ühtlaselt ja progressiivselt kõiki relvastatud jõude nende koosseisu ühe kolmandiku nussi poole pürides, organiseerida Julgeolekunõukogu juures rahvusvahelise kontrollorgan, nes kontrolliks

120 „Teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi avamine", „Rahva Hääl" 18. nov. 1950.

121 „Второй всемирный конгресс сторонников мира Варшава 16–22 ноября 1950. года", Приложение к журналу „Новое время" № 48, 1950, стр. 8-jj-d

nii relvastuse vähendamist nui na aatomi-, bakteriooloogilise je neemilise relva mela-mise teostamist. Efektiivne rahvusvahelise kontroll peab näimsa mitte ainult relvastuse je relvade tootmise kohta, mille tuub teatavaks iga maa, vaid rahvusvahelise kontrollkomisjoni nõudmisel võib teostada inspektsioonsi arvatava relvastuse või relvade tootmise suhtes teatavakstehtust mööda minnes.

I. Ehrenburg omsa sõnavõtus tuub kongressile ettepaneku pöörduda võigi maade valitsuste poole ülesmutsega anda välja eriseadus rahu naitseks, mis seab sisse kriminaalvastutuse uue sõja propageerimise eest igasuguses vormis.[122]

Hüna delegaat Go Mo-Zo esitas kongressile arutamiseks ettepaneku teha lõpp Ameerika lihendrükide agressioonile Koreas, nõuda võigi välismaiste agressorite vägede väljavümist Koreast, lahendada Korea küsimus rahulikul teel, samuti lõputegemist Ameerika lihendrükide vahelesegamisele taivassi saare vabastamisse hüna rahva poolt.[123]

Ülemaailmse rahupooldajate kongressi

122 „Новое время" № 48, 1950. стр. 22. (Прил.)
123 samas, lk. 26.

delegaatide sõnavõttudes väljendatud nõuded saidki aluseks teisel ülemaailmsel rahupooldajate kongressil vastu võetud otsustele. Rahvaste kindel tahe ja otsustavus takistada imperialistide veriste plaanide teostamist ja kaitsta rahu leidsid nujuka väljenduse selles ükskuules, millega võeti vastu teisel ülemaailmsel rahupooldajate kongressil väljatöötatud ajaloolised dokumendid — manifest maailma rahvastele, läkitus lihinenud Rahvaste organisatsioonile jt.

Manifestis maailma rahvastele kutsutakse üles kõiki võitlusele rahu kindlustamise eest. „Rahu ei oodata — rahu võidetakse kätte, lihendagem oma jõupingutused ja nõudkem sõja lõpetamist, mis täna laastab Koread ja homme ohustab tulekahjuga kogu maailma.

Astugem välja katsete vastu süüdata uuesti sõjakolded Saksamaal ja Jaapanis.

Koos 500 miljoni inimesega, kes kirjutasid alla Stokholmi üleskutsele, nõuame: aatomirelva keelamist, üldist desarmeerimist, kontrolli nende aleinõude üle."[124]

Manifestis nõutakse valitsustelt seaduste vastuvõtmist, mis karistavad sõjapropa-

[124] „Новое время", № 48, 1950. стр. 1 (Прил.)

ganda tegemise eest, nõutakse rahupooldajate tagakiusamise lõpetamist, vüe suurrügi esindajate konkusaamist rahu ja rahvusvahelise koostöö kindlustamise huvides jne.[125]

Seoses asjaoludega, et Lõbinenud Rahvaste organisatsioon ei õigusta rahvaste lootusi rahu säilitamiseks, teine ülemaailmne rahupooldajate kongress nutsus Lõbinenud Rahvaste organisatsioonsi üles otsustavalt tagasi pöörduma põhimõtete juurde, mille alusel ta loodi pärast Teist Maailmasõda, loodi selleks, et kindlustada vabadus, rahu ja vastastikunle lugupidamine rahvaste vahel. Teine ülemaailmne rahupooldajate kongress oma eri lõkitusega Lõbinenud Rahvaste organisatsioonsile esitas rea konkretseid ettepanekuid organisatsioonsile arutamiseks, mis pidid kindlustama rahu säilitamise ja usalduse kõigi maade vahel. Selliste tähtsamate ettepanekute hulgas oli tõngimata kulata kõik massilise isimeste hävitamise relvade lügid, muulutada rõparoimarins valitsus, nes neid esimesena kasutab, vähendada kõiki relvastatud jõudusid aastail 1951-52 proportsionaalselt ja ühaegselt ühe kolmandiku nussi poole võrra, mis tub otsustava lõpu relvastuse võidujooksule ja on esimeseks

125 „Новое время", № 48, 1950. стр. 1 (Прил.)

sammuks tuul üldise desarmeerimise poole, nõuda valitsuste poolt rahukaitseseaduste vastuvõtmist, Korea konflikti rahulikku reguleerimist, mõista hukka imperialistide katsed remilitariseerida Jaapanit ja Saksamaad, võidelda rassilise diskrimineerimise vastu, mõista hukka relvastatud vahelesegamine teise rügi siseasjadesse, taastada normaalsed majanduslikud ja kultuurilised sidemed mitmesuguste maade vahel jne.[126]

Suure ajalodise tähtsuse omab teisel ülemaailmsel rahupooldajate kongressil, vastukaaluks Ühinenud Rahvaste organisatsioonile, Ülemaailmse Rahunõukogu loomine, mis pidi kujunema rahupooldajate esinduseorganiks.[127] Ülemaailmne Rahunõukogu võttis endale austava ülesande kindlustade püsiv rahu maailmas, mis vastab kõigi rahvaste elulistele huvidele. Ülemaailmne Rahunõukogu muutus juhtivaks organiks edasises rahupooldajate lükumises.

Rahunõukogu koosseisu muuluvad sellised tuntud eesrindlikud rahu eest võitlevad inimesed, nagu Ülemaailmse Rahunõukogu esimees Frederic Joliot-Curie, peasekretär Jean Laffite, aseesimees Pietro Nenni, Fadejev, Eugenie

---

126 „Новое время", № 48, 1950. стр. 2–3. (Прим.)
127 samas, lk. 4.

cotton jt. Üldse on Rahunõukogus esindatud 80 maa esindajad, nes võtsid osa teise ülemsaailmse rahupooldajate kongressi töösst.

Ülemsaailmse Rahunõukogu esimeseks ülesandeks sai kindlustada kõigi teise ülemsaailmse rahupooldajate kongressi otsuste ja dokumentide küre avaldamine ja levitamine maailma kõigis rükides ja kõigi rahvaste hulgas.

Oma järjekindla võitlusega rahu eest võidab Ülemsaailmne Rahunõukogu rahvaste usaldust sel määral, mil määral Ühinenud Rahvaste organisatsioon seda kaotab. Selgelt väljendub Ülemsaailmse Rahunõukogu järjekindel võitlus kindla rahu eest tema töös 1951. a. toimunud istungjärkudel.

Esimene Ülemsaailmse Rahunõukogu istungjärk otsustati läbi viia 1951. a. algul Genfis, kuid hirmutatud rahupooldajate lükumise suurest põust, tegid ameerika-inglise sõjaõhutajad põupingutusi selleks, et tõkkeid seada rahupooldajate teele.[128] Nende survel ei lubanud Šveitsi võimud mutsuda nokku Ülemsaailmse Rahunõukogu istungjärku Genfis.

Imperialistide repitsused ei suutnud

128. „Ülemsaailmse Rahunõukogu istungjärgu avamine", „Rahva Hääl", 23. veeber. 1951.

rahu eest võitlejaid takistada kõnnu leppimast üldise rahu säilitamise teede ja vahendite kohta. Saksa Demokraatlikku Vabariigi valitsus võttis mülalislahkelt vastu Ülemaailmse Rahunõukogu saadikud ja 21. veebruaril 1951.a. võis Ülemaailmne Rahunõukogu avada oma esimese istungjärgu Berlünis.[129]

Aruandekõnega rahupooldajate lükumisest esines Pietro Nenni, kes märkis, et uni Nõukogude Lüdus ja rahvademokraatia maades võeti suure vaimustusega vastu teise ülemaailmse rahupooldajate kongressi otsused, süs ükski ettepanekuist, mis esitati Ühinenud Rahvaste organisatsioonile, ei võetud vastu Julgeolekunõukogu ega Ühinenud Rahvaste Peaassamblu poolt.[130]

Pietro Nenni näitas oma sõnavõtus ära ka Ülemaailmse Rahunõukogu istungjärgu ees seisvad ülesanded: 1) paljastada maailma avaliku arvamuse ees Ühinenud Rahvaste organisatsioonsi jõuetust rahuküsimuse lahendamiseks, kes on muutunud Ameerika Ühendriikide poolt aetava agressiivse poliitika tööriistaks ja tagasi tuua teda ta esialgsete ülesannete juurde; 2) otsustavalt ja kindlalt mõista hukka Hiina kuulutamine „agressoriks", kuna Hiina

---

129 „Первая сессия всемирного совета мира Берлина 21–26 февраля 1951 года" Приложение к журналу „Новое время" № 10–11, 1951. стр. 1.

130 samas, lk. 8.

ei teosta interventsioonsi korras, vaid naitseb omaenda olemasolu ja Aasia rahvaste õigust olla peremees omal maal; 3/ taotleda viie suurrügi esindajate nõupidamise nõnnunutsemist konflikti lahendamiseks Kang-Idas ja nelja suurrügi esindajate nõupidamise nõnnunutsemist Saksamaa taasühendamise ja demilitariseerimise küsimuse lahendamiseks; 4/ organiseerida rahvusvahelises ja rahvuslikus ulatuses vastupanu relvastamise võidujooksule ja temsa tagajärgedele, millens on rahuaja tööstuse ülevümine sõjalistele roobastele, loobumine ühiskondliku tähtsusega suurtest töödest, mis on nasulivud rahvale jm.[131]

Istungjärgu delegaadid oma järgnevates sõnavõttudes tunnistasid eelpooltoodud ülesannete täitmise vajalikkust ja otstarbekohasust, paljastasid ameerika imperialistide vale propagandat sõja paratamatusest, näitasid Nõukogude Liidu ja selle juhi seltsimees Stalini juhtivat osa rahvusvahelises rahupooldajate liikumises jm. Istungjärgu delegaatide sõnavõttudes leidis eriti sooja vastuaja seltsimees Stalini juhtuajamine „Pravda" kirjasaatjaga 1951. a. veebruaris, mis seltsimees Stalin näitab, et sõda pole sugugi paratamatu,

---

131 „Новое время" № 10, 1951. стр. 10. (Прим.)

nagu seda puuravad väita sõjaõhutajad. „Sõda võib saada paratamatuks, mei sõjaõhutajaile läheb korda mässida rahvahulgad valdesse, petta neid ja tõmmata neid uude maailmasõtta. Sellepärast on laialdasel rahukampaanial mei sõjaõhutajate nuritegelim mahtsinatsioonide paljastamise vahendil muud esmajärgulime tähtsus." [132] Sellest tegid rahupooldajad kindla järelduse, et seal mes valitseb tõde, saab säilitada ka rahu. Seltsimees Stalini jutuajamises „Pravda" kirjasaatjaga esitatud põhimõtted andsid vulgi suuremat usku rahupooldajatele uue maailmasõja vältimiseks.

Suure väimustusega rääkis seltsimees Stalini jutuajamisest „Pravda" kirjasaatjaga Inglismaa esindaja Hewlett Johnson, nes ütles, et J. V. Stalini avaldus „...tungis sisse nagu värske tuulehoog segaduse ja valelinu propaganda atmosfääri, mida levitavad rahu vaenlased." [133]

Pietro Nenni aruandekõnes toodud põhimõtted ja teiste delegaatide ettepanekud said istungjärgu edasise töö ja sellel istungjärgul vastu võetud otsuste aluseks.

---

[132] „Seltsimees J. V. Stalini jutuajamisine „Pravda" kirjasaatjaga", 1951. lk. 8.

[133] „Мобеле Корекиа", №10, 1951. стр. 12. (Пресл.)

Ülemaailmse Rahunõukogu esimesel istungjärgul vastu võetud dokumentidest osutub tähtsamaks Ülemaailmse Rahunõukogu läkitus rahupakti sõlmimise kohta, mis vastab täielikult rahvusvaheliste probleemide rahulikku lahendamise printsiibile suurrükide ühehäälsuse saavutamise tul. Vastavas resolutsioonis öeldakse: „Vastates mitmeste inimeste pruudlustele nogu maailmas, milline na ei oleks nende arvamus põhjustest, mis sünnitavad maailmasõja ohtu; rahu tugevdamise ja rahvusvahelise julgeoleku kindlustamise nimel me nõuame rahupakti sõlmimist viie suurrügi — Ameerika Ühendrükide, Nõukogude Liidu, Hiina Rahvavabarügi, Suurbritannia ja Prantsusmaa vahel.

Me anname omma allkirjad sellele läkitusele ja nutsume üles sellele alla kirjutamma kõiki hea tahtega inimesi ja kõiki rahu kindlustamise poole pruudvaid organisatsioone."[134]

Sellele läkitusele allkirjade kogumine pidi nujunemma vulgi laiaulatuslikumaks kampaaniaks nui seda oli allkirjade kogumine Stokholmi ülesnutsele 1950. a.

Ülemaailmse Rahunõukogu istungjärgul võeti vastu ka resolutsioon Ühinenud

---

[134] „Новое время", № 10, 1951. стр. 1 (прил.)

Rahvaste organisatsioonsi nohta, millesi paljastati lihtsinenud Rahvaste organisatsioonsi Amurina relvastatud jõudude natuvarjuna ja nõuti, et organisatsioon pöörduks tagasi selle osa juurde, mille talle määras põhiniri, et saada valitsuste vahelise nõuvuleppimise nohaks, mitte aga mõne valitseva ruhmsa tööriistaks.[135]

Teiste tähtsate dokumentide hulgas võttis lilemaailmne Rahunõukogu vastu resolutsioonsi Saksamaa nüsimuse rahulikku reguleerimise nohta.[136] Samuti Jaapani nüsimuse rahulikku lahendamise ja Jaapani demilitariseerimise nohta võttis lilemaailmne Rahunõukogu vastu vastava otsuse, millesi mõistetakse hukka igasugune natse sõlmida separaatset rahu Jaapaniga.[137]

Lihtsinenud Rahvaste organisatsioonsi hähivaärse resolutsioonsi puhul, mis mõistab ebaõiglaselt Hüna Rahvavabariigi hukka „agressorina" Koreas, võttis lilemaailmne Rahunõukogu vastu otsuse, millesi ta nõuab lihtsinenud Rahvaste organisatsioonsi resolutsioonsi tühistamist.[138]

Lihtsaks tähtsaks dokumendiks on na lilemaailmse Rahunõukogu Berlüssi istungjärgul vastu võetud otsus Korea nüsimuse

135 „Новое время", №10, 1951. стр. 2. (Прил.)
136 samas, lk. 4.
137 samas, lk. 3.
138 samas.

rahulikust regulerimisest.[139] selle otsuse teostamiseks nõuab Ülemaailmne Rahunõukogu kõigi asjast huvitatud maade konverentsi viivitamatut konkrekutsumist.

Ülemaailmne Rahunõukogu omaesimesel istungjärgul juhtis tähelepanu na sellele, et lõbinenud Rahvaste organisatsioon, mis on rajatud rahvaste enesemääramisõigusele, äratas kolonniaal- ja sõltuvates maades suurt lootust rõhumisest vabanemiseks. Kuid na selles nõsinuses pole lõbinenud Rahvaste organisatsioon täitnud talle pandud lootusi. Seoses sellega võttis Ülemaailmne Rahunõukogu vastu resolutsioonsi võitlusest rahu eest kolonniaal- ja sõltuvates maades, milles tuvitatakse kolonniaal- ja sõltuvate maade rahvaste vabastuslükumist ja paljastatakse valepropaganda, mis püüab nujutada nut maailmasõda tuna, mis viib kolonniaal- ja sõltuvate rahvaste enesemääramisele.[140]

Resolutsioonis organisatsioonilste ja rahulükumise laiendamise nõsinuste nohta putakse vajalikuks propagurida sõjapropaganda vastu suunatud rahukaitseaduste vastuvõtmist reas maades, kutsutakse üles

139 „Новое время", №10, 1951. стр. 3. (Прил.)
140 samas, lk. 4.

rahvuslikke konsitusid mobiliseerimsa avalikku arvamust igasuguste sõjaks ülesnutset sisaldavate väljaannete, sõnavõttude, filmide, raadiosaadete jm. boikoteerimisele.[141]

Ülemaailmne Rahunõukogu omsa konkreetsete ettepanekute ja otsustega navandas ülemaailmse rahupooldajate lükumise laiendamist taotlevate praktiliste üritiste üksinasjalise programmi, mille nõige järjekindlamaks teostajaks osutub Nõukogude Liit.

Austades Ülemaailmse Rahunõukogu esimesel istungjärgul vastu võetud otsusi, võttis Nõukogude Liidu Ülemnõukogu 13. märtsil 1951. a. vastu väga tähtsa ajaloolise dokumendi — rahukaitseseaduse, mis on suunatud sõjapropaganda vastu. Nõukogude Liidu Ülemnõukogu otsustas: „1. Konstateerida, et sõjapropaganda, ükskõik missuguses vormis seda na tehtaks, õõnestab rahuüritust, loob uue sõja ohu ja on selletõttu ülirasku kuritegu isiskonna vastu.

2. Isikud, kes on süüdi sõjapropagandas, anda kohtu alla ja mõista nende üle kohut nui suurte kriminaalkuritegijate üle."[142]

Kõik Nõukogude Liidu rahvad võtsid suurima rahuldustundega vastu

---

141 „Новое время", № 11, 1951. стр. 1 (прил.)

142 „Rahva Hääl", 14. märts, 1951.
Rahukaitseseadus

rahukaitseseaduse, mis seadusandlikult vormistab nende soovid ja nõuded je millega ühinesid nõik rahupooldajad väljaspool Nõukogude Liitu.

Koos teiste Nõukogude Liidu rahvastega võttis ka eesti rahvas vaimustusega vastu lilemsaailmse Rahunõukogu otsused ja astus vulgi aktüvsemsalt võitlusse rahu eest.

Oma ustavust rahuüritusele demonstreeris eesti rahvas 1951. a. septembris toimunud vabarüklinul rahupooldajate konverentsil Tallinnas. Stalini preemia laureaat helilooja E. Kapp rääkis: „Nagu nogu paljumiljonsiline nõukogude rahvas, nii ka eesti rahvas ei säästa jõudu ega energiat võitluses rahu eest. Vastuseks sõjaõhutajate sepitsustele sooritavad töölised, kolhoosnikud ja eesti nõukogude intelligents koos nogu nõukogude rahvaga ühsa uusi ja uusi töökangelastegusid Nõukogude Liidu nsajandusliku võimsuse edasise tugevdamise nimel, rahu ja nogu inimskonna õnne nimel."[143] Nõukogude Eesti parimad inimesed, töötajad nõikidelt uutsealadelt avaldasid omsa solidaarsust lilemsaailmse Rahunõukogu otsustega,

143 „Eesti vabarüklin rahupooldajate konverents" „Rahva Hääl", 16. sept. 1951.

nagu seda on otsus rahupakti sõlmimise kohta nüe suurrügi vahel. Eesti NSV Teaduste Akadeemia president Stalini preemia laureaat J. Eichfeld rõhutas, et „maailma rahvad teavad kui suureks panuseks rahu säilitamisel on nõukogude isimeste allkirjad Ülemaailmse Rahunõukogu läkitusele."[144]

Oma solidaarsust Ülemaailmse Rahunõukogu põhimõtetega võitluses rahu eest demonstruris ka demonraatlik noorsugu 1951. a. augustis toimunud kolmandal ülemaailmsel noorsoo festivalil.

Nagu oma esimesel istungjärgul Berlüsis tegi Ülemaailmse Rahunõukogu ära suure töö rahupooldajate lükumise edukaks arendamiseks, nii ka tegi Ülemaailmse Rahunõukogu seda oma teisel istungjärgul bünis.

1. novembril 1951. a. alanud Ülemaailmse Rahunõukogu teisel istungjärgul esinenud Ülemaailmse Rahunõukogu esimees Frederic Joliot-Curie omsa sõnavõtus andis ülevaate rahulükumisest pärast Ülemaailmse Rahunõukogu esimest istungjärku.[145] 562 miljon allkirja nüe suurrügi rahupakti sõlmimist nõudvale läkitusele on selleks tõendiks, mis näitab rahupooldajate lükumise ulatuse ja teadlikkuse pidevat kasvu. Rahvad on teadlikud, et suurrügid nannavad peavastutust rahuusvahelise

---

144 „Rahva Hääl", 16. sept. 1951.

145 „Ülemaailmse Rahunõukogu istungjärgu avamine" „Rahva Hääl", 2. nov. 1951.

julgeoleku kindlustamise eest ja et kokkulepe nende vahel on võtmeks tähtsaimate rahvusvaheliste problemide regulerimisel. Joliot-Curie märkis ära ka nud põhimised printsiibid, millele peavad toetuma rahupooldajad oma edasises võitluses sõjaõhutajate vastu: 1) erinevate režiimide rahulik ühiaegne olemasolu on täiesti võimalik; 2) kõiki lahkhelisid saab regulerida rahuline läbirääkimiste teel; 3) ühes rahvus si tohi vahele segada teise siseasjadesse.[146]

Kõik Ülemaailmse Rahunõukogu teisel istungjärgul vastu võetud otsuste väljatöötamisel on rangelt kinni pretud neist põhimõtetest.

7. novembril 1951. a. toimunud Ülemaailmse Rahunõukogu teise istungjärgu lõppistungil võeti vastu rida tähtsaid dokumente, mis kajastavad kogu maailma progressiivse inimkonna soove ja nõudeid, kagu seda on Ülemaailmse Rahunõukogu läkitus Ühinenud Rahvaste organisatsioonile ja maailma rahvastele.[147] Selles juhitakse Ühinenud Rahvaste organisatsioonil Peaassamblee tähelepanu sellele, et rahu ja rahvusvahelist koostöõd ei saa kindlustada selliste otsustega, mis on

146 „Rahva Hääl", 2. nov. 1951.
147 „Ülemaailmse Rahunõukogu istungjärgul", „Rahva Hääl", 10. nov. 1951.

prale sunnitud kõige sagedamsisi issinskonna vähemust esindavate rükide poolt. Ainult läbirääkimiste teel võidakse saavutada kokkuleppeid, mis on vajalikud rahu kindlustamiseks.

Ülemaailmse Rahunõukogu Nüsi istungjärgul võeti vastu tähtis resolutsioon desarmeerimise küsimuses.[148] Selles näidatakse, kuidas relvastamise võidujooks süvendab usajanduslikku kaost ja tõukab rahvaid võletsusse ja võib viia ainult sõjani. Ülemaailmsne Rahunõukogu nutsub viit suurrüki — Ameerika Ühendrüke, Hiinat, Nõukogude Liitu, Suurbritanniat ja Prantsusmaad, kes omavad kõige suuremat relvastust ja nellele lähinenud Rahvaste organisatsioonsi põhikirjaga on pandud üldise rahu kaitsmise kohustus — sõlmima desarmeerimise konventsioonsi, mis tooks kaasa relvastuse kõigi liikide ja relvastatud jõudude üldise arvelevõtmise ja rahvusvahelise kontrolli sisseseadmise.

Resolutsioonis viie suurrügi rahupakti sõlmimist taotleva kampaania küsimuses kohta kutsutakse kõiki rahvuslikke rahukaitsekomiteesid üles jätkama ja aktiviseerima kampaaniat rahupakti sõlmimise eest.[149]

---

148 Rahva Hääl - 11. nov. 1951.
149 samas

Edasi võttis Ülemaailmne Rahunõukogu vastu resolutsioossi Saksamaa probleemi nohta, mis on suunatud Saksamaa remilitariseerimise vastu ja resolutsioossi Korea nüsimuse nohta.[150] Mümases näidatakse, nuidas nõin rahvad tuwitavad sügava lootusega Nõunogude Lüdu ettepanekut läbirääkimiste avamisest tulevahetuse lõputamise nohta Koreas ja nuidas Ameerika imperialistid puuavad igati venitada läbirääkimisi ja nõrwale hülida Nõunogude Lüdu konkreetseist ettepanekuist. Su näitab, et on eriti tarwis avaliku arvamuse valvsust, et pääseks võidule läbirääkimiste printsüp, et kulatakse relvastatud vahelesegamine teise maa siseasjadesse.

Seoses 8. septembril 1951. a. San Franciscos rahuusvahelsi nokkulepped rinnudes ja rahu huwide vastaselt allakirjutatud separaatse rahulepingu sõlmimisega Ameerika Whendrükide ja Jaapani vahel võttis Ülemaailmne Rahunõukogu vastu resolutsioossi Jaapani rahulepingu nohta.[151] Selles rõhutatakse, et selline rahuleping, millele kirjutati alla Hüna Rahvavabarügi, Nõunogude Lüdu, India ja Birma tahte vasta-

---

150 „Rahva Hääl", 13. nov. 1951.

151 samas.

net, ei saa naasa aidata rahu kindlustamisele Aasias. Vel enam, ne leping, mille tagajärjeks on Jaapani remilitariseerimine ja välismaiste vägede säilitamine Jaapani territooriumil, nagu see on ette nähtud Amurina-Jaapani julgeolekupaktis, suurendab vaid sõja ohtu vaiksel ookeanil.

Ülemaailmse Rahunõukogu teisel istungjärgul vastu võetud resolutsioonis Kesk- ja Läbis-Ida kohta mõistetakse hukka imperialistide katsed sundida peale sõjalist pakti bahemere rajoonis, Läbis- ja Kesk-Ida ning Põh- ja-Aafrika rahvastele.[152]

Juhtides tähelepanu konfliktidele Kagu-Aasias, mis suurendavad uue maailmasõja ohtu, võttis ülemaailmse Rahunõukogu vastu resolutsioonis na Kagu-Aasia je Vietnami kohta.[153] Selles ülemaailmse Rahunõukogu nutseb üles viivitamatult lõpetamsa tulevahetust Vietnamis ja konflikti rahulikul teel reguleerimsa, mis teeks nohustuslikuks välismaiste vägede väljaviimise.

Lõpuks võttis ülemaailmse Rahunõukogu vastu veel resolutsiooni kultuuriliste sidemete organiseerimise kohta maade vahel.[154]

Kõik ülemaailmse Rahunõukogu

---

152 „Rahva Sääl", 13. nov. 1951

153 samas

154 samas

teise istungjärgu otsused annavad ülemaailmsele rahupooldajate liikumisele nonkreetse tegurusprogrammi, aidates nogu maailma rahvastel selgemini mõista tenkimud olukorda, sõjaõhutajate nuritahtlikke navatsusi ja neid ülesandeid, mis seisavad rahupooldajate ees nende edasises võitluses rahu kindlustamise eest.

Et Nõukogude Süt sammub kindlalt rahuluuri eesotsas ja täidab olulise tähtsusega Ülemaailmse Rahunõukogu otsuseid, tõendavad selgelt volmandal ülelüdulisel rahupooldajate konverentsil, mis toimus 1951. a. novembris, deligaatide esitatud ettepanekud ja vastu võetud otsused rahulükumise edasise laiendamise kohta.

Järjekordsens pamuseks rahuüritusse osutub ka 1951. a. detsembris toimunud tähtsamsate rahu eest võitlejate autasustamine rahvusvaheliste Stalini preemiatega „Rahu kindlustamise eest rahvaste vahel".

Protestiks imperialistide sõja ettevalmistamise poliitikale tenkimud rahvamasside antüvne võitlus rahu eest, ülemaailmsed rahupooldajate kongressid nui ka ülemaailmse Rahunõukogu istungjärgud demonstrerisid seda jõudu, mida kujutab enesest mitmesugustest rahvustest ja mitmesuguste poliitiliste ja usundiliste tõekspidamistega isimeste, nü vaimse nui füüsilise töö tegijate armee, keda ühendab ühine eesmärkaitsta rahu.

Lõppsõna.

Pärast fašismi üle saavutatud võitu Teises Maailmasõjas asusid rahuarmastavad rahvad sõjajärgse elukorralduse ülesannete lahendamisele, kusjuures ilmnes selgesti suur erinevus Teise Maailmasõja tulemusena kujunenud kahe leeri ja nende seisukohtade vahel. Üheltpoolt imperialistide leer, eesotsas Ameerika Ühendriikidega hakkas kohe pärast sõja lõppu ette valmistama uut maailmasõda. Teiseltpoolt aga demokraatia ja rahujõudude leer, eesotsas Nõukogude Liiduga, asus järjekindlalt võitlema õiglase ja püsiva rahu kindlustamise eest.

Nõukogude diplomaatia võitlus rahvusvahelisel areenil pärast Teist Maailmasõda, Nõukogude Liidu esindajate konkreetsed ettepanekud sõjajärgse demokraatliku rahu ja rahvaste julgeoleku kindlustamiseks leidsid elavat vastukaja kogu maailma progressiivse inimkonna hulgas. Nõu-

kogude Süder rahu kindlustavad ettepanekud leidsid aga vastutöötamist ameerika imperialistide poolt, kelle survel lükati ensamus Nõukogude Süder ettepanekuid tagasi. Samuti rikkusid je rikuvad sõjaõhutajad juba saavutatud konkuleppeid je otsusi, jätkates Saksamaa ja Jaapani remilitariseerimist, relvastamise võidujooksu, sõja propageerimist jm.

Oma alatu poliitikaga on ameerika imperialistid läinud isegi nükaugele, et nad käesoleva aasta algul lihinenud Rahvaste organisatsioonsi lipu all hakkasid kasutamsa bakterioloogilist relva Korea ja Hiina Rahvavabarügi rahulikku elaninkonna vastu.

Kogu progressiivne inimskond avaldab äärmist muleparha rellise imperialistide kuritee pärast, millist pole ajaloos veel esinenud. Selle aktiga paljastasid sõjaõhutajad vulgi enam oma inimvaenuliku välispoliitika iseloomu. Protestiks rellise alatu poliitika vastu lüturvad kõik rahuarmastajad vulgi tugevamini ühtsesse leeri ja valvsusele rahu kaitseks.

Üle 800 miljoni rahuvõitleja seisab kindlalt rahu-valvel, joondudes kõige järjekindlama rahu eest võitleja — Nõukogude Süder järgi. Kogu maailma rahuarmastaa

inimkond mõistab, et Nõukogude Liidu järjekindel võitlus rahu eest ei väljenda tema nõrkust ega hirmu sõja ees. „Mitte meie, vaid imperialistidel ja agressoritel on vaja sõdu karta", sest ajaloo õppetunnid on näidanud, et kui „... esimene maailmasõda, mis oli imperialistide poolt lahti päästetud, viis Suure Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsioonni võidusi meie maal" ja kui „... teine maailmasõda, mis oli imperialistide poolt lahti päästetud, viis rahvademokraatlike režiimide vehtestamisesi reas Kesk- ja Kagu-Euroopa maades..., kas võib siis olla mingisugust kahtlust selles, et kui imperialistid päästavad lahti kolmanda maailmasõja, siis see sõda osutub juba mitte üksikute kapitalistlike riikide, vaid nogu maailma kapitalismi hauaks."[155]

Rahuluri järjest kasvav tugures annab rahvastele kindla vundumuse, et praeguses olukorras sõda ei ole vältimatu, et rahu on võimalik säilitada rahvahulkade eneste antiuse ja organiseeritud vältaastumisega rahu kaitseks. Sellepärast rahupooldajad, eesotsas Nõukogude Liiduga, pole jäänud seisma oma võitlustul Teise Maail-

---

[155] Маленков, стр. 21–22.

masõpa-pärgse prüsiva rahu pa rahvaste julgeoleku kindlustamise eest, vaid pätkavad tänapäeval omsa õilsat võitlust vuelgi suurema energiaga, immestatussa mere suure putsi pa rahuliprukassapa seltsimees Stalini sõnadest: „Rahu säilitatakse pa kindlustatakse, kui rahvad võtavad rahu säilitamise üritüse enda kätte pa kaitsevad seda lõpussi."[156]

---

[156] „Seltsimees J. V. Stalini putuajamisne „Pravda" kirjasaatjaga", 1951. lk. 8.

Kasutatud allikad, kirjandus ja lühendid.

1. Lenin, I. I. „Kõne rahu üle 26. oktoobril 1917." Valitud Teosed, II k. Tallinn, 1946.

2. Ленин, В.И. „Воззвание о войне", Соч. XXI изд. 4. (Ленинград), 1948.

3. Stalin, J.V. „Armandekõne ÜK(b)P XVIII kongressil", „Leninismi küsimusi", 11. tr. Tallinn, 1945.

4. Stalin, J.V. „Armanne ÜK(b)P KK tõõst partei XVIII kongressile", „Leninismi küsimusi", 11. tr. Tallinn, 1945.

5. Stalin, J.V. „Nõukogude Lüdu Suurest Isamaasõjast" V väljaanne, Tallinn, 1946. = Stalin, „NSV Lüdu Suurest Isamaasõjast".

6. Stalin, J.V „VK(b)P XIII kongressi tuhmustest" Teosed, VI k. Tallinn, 1948.

7. Stalin, J.V. „ÜK(b)P XIV kongress", Teosed, VII k. Tallinn, 1949. = Stalin, Teosed VII k.

8. Stalin, J.V. „ÜK(b)P XV kongress", Teosed, X k. Tallinn, 1950.

9. Beria, L.P. „Suure sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 34. aastapäev", Tallinn, 1951. = Beria

10. Маленков, Т.М. „32-ая годовщина Великой Октябрьской социалистической революции", (Москва), 1950. = Маленков

11. Молотов, „Вопросы внешней политики", (Москва), 1948 = Молотов.

12. „Первая сессия всемирного совета мира Берлина 21–26 февраля 1951. года", Приложение к журналу „Новое время", № 10, 1951. = „Новое время" № 10, 1951. (Прил.)

13. „Первая сессия всемирного совета мира Берлина 21–26 февраля 1951. года", Приложение к журналу „Новое время" № 11, 1951 = „Новое время", № 11, 1951. (Прил.)

14. „Первый всемирный конгресс сторонников мира Париж–Прага 20–25 апреля 1949. года", (Москва), 1950. = Первый конгресс...

15. „Seltsimees J. V. Stalini jutuajanssine „Pravda" kirjasaatjaga" Tallinn 1951.

16. „Вопросы корреспондента „Правды" и ответы товарища Сталина", „Большевик" № 20, 1948.

17. „Второй всемирный конгресс сторонников мира Варшава 16–22 ноября 1950. года", Приложение к журналу „Новое время" № 48, 1950 = „Новое время", № 48, 1950. (Прил.)

18. Ühinemud Rahvaste organisatsioonis põhikiri ja rahvusvahelise nohtu statuut", (Tallinn) 1946.

19. „Noorte Hāāl", 31. XII 1949.

20. „Rahva Hāāl", 1945.

21. „Rahva Hāāl", 1946.

22. „Rahva Hāāl", 1947.

23. „Rahva Hääl" 1948.
24. „Rahva Hääl" 1949.
25. „Rahva Hääl" 1950.
27. „Rahva Hääl" 1951.

28. Андронников, Л.Н. „Италия 1940-1951 годов" Москва, 1951.

29. „Движение сторонников мира на новом этапе", „Новое время", № 12, 1950.

30. Gofman, K.B. „Marshalli plaan" ja „Lääneblokk", Tallinn, 1948. = Gofman

31. Kür, J. „Koger progressiivne isiinskond võitleb rahu eest", „Eesti Bolševik" nr. 14, 1950 = = „Eesti Bolševik", nr. 14, 1950.

32. „Kolme lütlasrügi — Nõukogude Liidu, Ameerika Ühendrükide ja Suur-Britannia juhtide konverents Krimmis", „Eesti Bolševik", nr. 3, 1945.

33. Kubjas, E. „Demokraatia ja reaktsioonsi jõudude võitlus Prantsusmaal ja Maalias", „Eesti Bolševik", nr. 24, 1950 = „Eesti Bolševik", nr. 24. 1950.

34. Leontjev, A. „Kapitalismi üldkrüsi edasine teravnemine pärast Teist Maailmasõda", Tallinn, 1950. = Leontjev

35. Орлов, А.Л. „Борьба народов мира за мир", Москва, 1951. = Орлов

36. „Rahvaste valvesus, ajab mija sõjaõhutajate kavatsused", „Eesti Bolševik", nr. 8, 1950 = „Eesti Bolševik", nr. 8. 1950.

37. Rubinstein, N. L. „Kolmkümmend aastat Nõukogude välispolütikat", Tallinn, 1948 = = Rubinstein

38. Seleznjov, I. „J. V. Stalin uue maailmasõja ohust ja selle sõja vältimise võimalikkusest", „Eesti Bolševik", nr. 17. 1951. = „Eesti Bolševik", nr. 17. 1951.

39. „Советский Союз — оплот мира, демократии и социализма", Москва, 1950. = = Советский Союз — оплот...

40. Заславский, Г. „Борьба за мир — дело всех народов мира", Москва, 1950. = Заславский

41. Чепраков, В. „Борьба за мир — кровное дело всех народов", (Москва), 1951. = Чепраков

42. Tikhonov, N. S. „Nõukogude rahvas võitleses rahu eest, uue sõja ohutajate vastu", Tallinn, 1950. = Tikhonov

43. Тихонов, Н. С. „Защита мира и борьба против поджигателей новой войны", (Москва), 1949.

Sisukord.

Lk.

Sissejutsatus 2

Kahe luri nujunemine pärast Teist Maailmasõda 8

Nõukogude diplomaatia võitlus demonsaatlikku ja püsiva rahu kindlustamise eest pärast Teist Maailmasõda 24

Rahupooldajate lükumine pärast Teist Maailmasõda 63

Lõppsõna 110

Kasutatud allikad, kirjandus ja lühendid . . 114